

VÄLIS-EESTI

Nr. 3

MÄRTS

1937

Luterma plaadid
Luterma mööbel
Luterma mänguasjad
on kodumaa kõrge-
kvaliteedilised tooted.

A.-s. A. M. Luther

Müügikohad :

Tallinnas, Vana Posti 9, telefon 446-16
Tartus, E. V. Jürgens, Ülikooli 2, tel. 7-88

Soodsamad ostukohad väliseest-
lastele on

„PÄEVALEHE“

raamatukauplused, kirjanduse- ja paberilaod.

Tallinnas, Suur Karja tän. 23 ja Pikk tän. 2.

SOOVITAME SUURES VALIKUS:

Kõiki eestikeelseid raamatuid,
maakaarte, linnaplaane ja vaatekaarte.
Riigi- ja seltskonnategelaste päevapilte ja postkaarte.

Kõigi Eestis ilmuvate ajakirjade peale tellimiste vastuvõtmine.
Tellige ainult meie kaudu Eesti algupärast- ja tõlkekirjandust.

Tellimiste täitmine asjatundlik, kiire ja korralik.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Tallinn — Eesti, Pikk tän. 2, oma telefoni keskjaam 428-83.

VÄLIS-EESTI

MÄRTS, 1937

Nr. 3

9. AASTARÄIK

Sini-must-valge lipp Pika Hermani mastis E. V. aastapäeval.
Vaade Linda samba juurest, Linda mäelt.

Kui naaber mässab. . .

Päevaprobleeme Prantsuse-Marokos.

Dr. R. Peets.

Kodumaalt saabuyate sõprade kirjades avaldub järjekindlalt kartus Prantsuse protektoraadi alla kuuluva Maroko rahu pärast Hispaania kodusõja tõttu, ja jäävad tulemata Marokosse eesti turistid, kellel võis olla kavatsus külastada veel käesoleval talvel seda hommikumaist nurga maakeral.

Tõsi on, et mõjus masendavalt ajalehesõnum, mis ühel ilusal suvepäeval teatas Maroko Hispaania tsooni okupeerimisest kindral Franco poolt. Samuti häirivaks osutus teade kodusõja puhkemisest Hispaanias. Harilik kodanik, kes ise ei tee poliitikat ja kes poliitika keerdkäikudest teadlik vaid ajaleheveergude kaudu, oli veendunud selle veristamise lühikeses lõpus, sest üks ole hispaanlased ju varemaltki koduseid taplusi lavastanud. Mõnelt poolt arvati omavahelist kaklust kuuluvat Hispaania kodurahu säilitamise viiside hulka. Aga kõik need lihtsameelsed ennustajad eksisid. Ükski neist ei teadnud, et Hispaania sündmusi juhitakse salaniitidest, millede otsad ulatuvad kaugele väljaspoole kodusõja taltermaad.

Algul, kui suurriigid polnud avaldanud oma seisukohti sõdivate poolte suhtes, näis Prantsuse-Marokos elu veerevat tavalist rada. Kindral Franco vajas varustust, vajas kõike, mida inimene ülalpidamiseks tarvitab. Ja Prantsuse protektoraadivalitsuse alla kuuluvale marokolasele oli majanduslikult vaid kasulik võida müüa oma saadusi suuremal määral kui varemalt ja soodsamate tingimustega. Eriti kasulik oli silmapilk Hispaania tsooni lähedal elavaile pärismaalasile, kellel teisel pool piiri asuva naabrina kaubavahetus oli kujunenud ajaloaliseks nähteks.

Kuid siis pani Prantsuse vabariigi valitsus kindral Franco suhtes maksma sanktsioonid. Keelati igasugune kaubanduslik läbikäimine mässulistega. Samal ajal asusid ka teised suurriigid end selgemini väljendama Hispaania sündmuste suhtes. Maroko-

lase kaubanduselu kitsendamine ühelt poolt ja maailma valitsevat võimu jagavate riikide lagunemine kahte vastasleeri teiselt poolt andsid hoogu elevuse tekkimiseks Maroko elanikkonnas. Oli ilmselt tunda selletamatut pinget õhus. Tuli selgesti nähtavale kahe vastaspoole kujunemine ka siin — kes oli Franco poolt, kes Franco vastu.

Kuid sellise nähtega oli arvestanud Prantsuse vabariigi valitsus. Otsekohe ruti suurendama Marokole antud teravilja ja muude Prantsusmaale veetavate põllusaaduste kontingente. Olgugi, et oli pandud piir vabakaubandusele Maroko Hispaania tsooniga, rahuldus valitsuse poolt astunud samm kontingentide suurendamisega kaubandusest huvitatud isikuid.

Prantsuse frangi langemine pidi tooma uusi kergendusi ja kaubanduse ning tööstuse elustamist endisele tasemele püsima jääva elustandardi juures. Anti koguni ametlikke lubadusi kaubahindade endistel normidel hoidmiseks. Rahvas asus äraootavale seisukohale töö ning teenistuse saabumise suhtes; ta ootab veel praegugi kaunis kannatlikult, vaatamata sellele, et ootuste ja lootuste taevast on vahepeal tumestanud protektoraadivalitsus eelarve korraldamisel uute takside makspanemiseiga ainetelt, milledest nii mõnigi maa päriselanikule esmajärgulise tähtsusega, nagu suhkur, tee, küünal jne. Ehkki samal ajal valitsus kaotas turumaksu peamiselt pärismaalasist põllumeeste huvides, milline summa võrdne sissetulekule uutest pealepandud taksidest, osutus valitsus tegelikult ise mitmesuguste kaupade hinna tõstjaks. Ja kui varemalt nurises müüja põllumees, siis häiris nüüd valitsuse uus korraldus ostjaskonda. Kuid inimene on harjumuste ori, ja küllap marokolane harjub ka selle paratamatusega, mis teda ajutiselt tabanud. Ütlen „ajutiselt“, sest protektoraadivalitsusel on siiski kindel kavatsus muuta tulevaks eelarveaastaks nii mõnigi äsja pealesurutud maksudest.

Eesti film väliseestlastele ja väliseestlaste film Eestisse.

Kinolint sillaks Välis-Eesti ja Kodu-Eesti vahel.

„Välis-Eestile“ kirjutanud Eesti Kultuurifilmi direktor A. P e e l.

Kuidas hoida väliseestlasi võimalikult tihedas kontaktis kodumaaga, et nad võõrsil oma rahvustunde säilitaksid, on olnud küsimuseks, mille üle paljud asutused ja organisatsioonid juba pikkade aastate kestel on pead murdnud. On tulnud palju algatusi, millest suur osa teostatudki. On loodud Välis-Eesti Ühing, mis püüab lahendada nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt kõiki väliseestlastesse ja Välis-Eesti asjasse puutuvaid küsimusi. Ühingul on ülevaade kõigist väliseesti organisatsioonidest ja nende tegevusest. Samuti on ühing püüdnud võimalust mööda muretseda vahendeid, mis tarvilikud ühenduse pidamiseks väliseestlaste ja kodumaa vahel.

Koos teiste vahenditega on kõne all olnud ka väliseestlastele kodumaa filmi ja kodumaalastele väliseestlaste filmi muretsemine. On kõigiti selge, et film on mõjuvamaid

sidepidamise vahendeid, mida tuleks kindlasti kasutada. Kuid seni ei ole veel võimalikuks osutunud selliseid filme muretseda.

Hoogu selle küsimuse uuesti ülesvõtmiseks andis eesti filmi demonstreerimine Ameerika eestlastele. Läänud aastal, kui kodumaa külastas Ameerika eesti konsul K. Kuusik, võttis ta tagasi sõites kaasa üle 2000 meetri eesti filmikroonikaid. See ei olnud tervikfilm Eestist, vaid nende sündmuste kroonika, mis arvati väliseestlasi huvitada võivat. Kuna selle filmi koostamisel ei olnud võimalik teha kulutusi, oli ta muidugi katkendiline, kuid siiski läkitati see teele teadmises, et see oli määratud demonstreerimiseks ainult Ameerika eestlastele nende seltside ruumes.

Nagu hr. konsuli kirjadest ja Ameerika eestlaste ajakirjast „Meie Tee“ selgus, on seegi film igal pool, kus seda demonstreeri-

Euroopas ilmuvate ajalehtede veergudel leidub aeg-ajalt kirjutusi mässukatseist ja streikidest Prantsuse-Marokos. Need teated ei vääri suuremat tähelepanu. Tõsi on, et Prantsusmaal moodi läinud „revolutsioonitamine“ on otsaga ulatunud ka Marokosse, kuid harilikult lahenevad vahekorrad tööliste ning tööandjate vahel täiesti rahulikult teel, kaubeldakse vastastikku seni, kui jõutakse kokkuleppele. Ka ei saa juttu olla pärismaalaste mässudest, olgugi et ühes linnas araablased julgesid esineda mingisuguste nõudmistega; nende meeled rahunesid niipea, kui protektoraadivalitsuse juht, populaarne rahvamees kindral Noguès, oli annud lubaduse teha kõik, mis tema võimuses, Maroko pärismaalaste elu organiseerimiseks ja esitatud nõudmiste rahuldamiseks. Ja kui protektoraadivalitsus lisaks seni tehtud hiiglakultuuritööle pärismaalaste juures osagi oma suureulatusliket kavatsustest ja lubadustest suudab täita, ei ole karta, et mõni väljaspoolt sisse tungida sooviv võõras võim näeks tulemusi, kui ta katsuks teha poliitilist kihutustööd päriselanikkude keskel.

Järelikult — elu Prantsuse protektoraadivalitsuse alla kuuluvast Marokos on endiselt rahulik ja Marokot külastavate huvireisijate arv on koguni kasvanud Hispaania kodusõja vältel. Turistid, kelle huvi keskuksks olid varemalt mauride mälestusmärgid Hispaanias, tulevad nüüd imestama arabia elavat ehituskunsti tema sünnimaal. Reisi-
jad, kes ei soovi saada Hispaania rannikul ja Gibraltari merekitsuses sõdivate poolte sõjalaevade ega aeroplaanide duellide ootamata pealtvaatajaks, saabuavad Marokosse üle Port Vendres'i (sadamalinn Vahemere kaldal Prantsusmaal) ja Oran'i (sadamalinn Alžeerias), lühendades seega meresõitu ja nähes võrdluseks ka osa Alžeerias.

Lõppeks peab tähendama, et Marokos elavil ning töötavil eurooplasil on vaid üks soov: rahunegu vana Euroopa! Leiutagu nende esiisade hällimaade valitsused rahupisik ja külvaku seda oma alamate südamisse! Vastasel korral peab europlane kuulma Maroko pärismaalase õigustatud etteheidet: „Milline on siis kultuur, mida pidite meile tooma? Eks oska meie rahvas teietagi mõõka täristada!“

Marrakeš, 8. veebr. 1937.

ti, sooja poolehoidu leidnud, seda enam, et filmile lisasid juure seletusi need väliseestlased, kes kodumaa viimaste aastate elu ja sündmustega olid kursis.

Ning varsti tuli välisministeeriumile ja Eesti Kultuurfilmile nõudmisi samasuguse filmi järele ka teistes maades elavatel väliseestlastelt. Eriti olid Ameerikas demonstreeritud filmist huvitatud Austraalia eestlased.

See väliseestlaste ootamatult suur huvi eesti filmi vastu andis tõuke küsimuse juure uuesti täie energiaga asumiseks. Eesti Kultuurfilmi juures peetud nõupidamisel, millest võtsid osa välisministeeriumi, haridusministeeriumi, Välis-Eesti Ühingu ja Turismi Keskkorralduse esindajad, arutati põhjalikult väliseestlastele eesti filmi valmistamist ja kättetoimetamist. Jõuti üksmeelselt otsusele, et eesti film tuleks teha kättesaadavaks kõigile väliseestlastele, asugu nad ükskõik millises maailmajaos. Nüüd, kus sihtasutus „Eesti Kultuurfilmil“ on olemas täielik sisseaad ning filmitagavarade seas leidub hulk materjali, mis võiks huvitada väliseestlasi, peaksid filmi valmistamisega seotud raskused olema kergemini ületatavad.

Nõupidamisel otsustati, et esimene film, mis väliseestlastele saadetakse, peaks sisaldama täieliku ülevaate Eestist, käsitledes maad ja rahvast kõigis eluavaldusis. See peaks näitama meie maastikke ja linnu, nagu nad nüüd muutunud olukorras välja näevad, samuti peaks see käsitama iseloomulikke eesti sündmusi. See film annaks ülevaate kodumaast ka neile väliseestlastele, kes juba aastakümneid võõrsil on, ja nende järeltulijatele, kes vanemate kodumaad oma silmaga näinud ei olegi. Filmi pikkus võiks olla kuni 2000 meetrit.

Kuidas filmi ekspluateerida, see jääks väliseesti organisatsioonide otsustada. On olemas kaks võimalust. Esimene võimalus oleks anda ülevaatefilm tervikuna väliseestlaste kätte, nii et ühe koopias saaks Ameerika, teise — Austraalia ja Aasia kokku ning kolmanda — Euroopa. Selle mooduse hea külg seisab selles, et väliseestlased saaksid korraga tervikliku ülevaate. Puuduks aga on see, et kolme koopias valmistamine teeks filmi kallimaks ning et filmi demonstreerimine võtaks ära terve õhtu, nii et seltsi kokkutulnud väliseestlased sel korral ei saaks enam midagi muud ette võtta.

Teine moodus oleks jäotada film kolme ossa filmiosa iseloomule vastavalt. Nii käsitaks näiteks üks osa (600—700 meetrit) Eesti loodust, teine — tööd, tegevust ja saavutusi, kolmas — päevasündmusi. Iga maa saaks eriosa filmist, kusjuures need eriosad tuleksid maade vahel vahetamisele. Sel juhul jääks ära koopiote valmistamine

ning filmi võiks demonstreerida tavalistel kogumisõhtutel seltsi ruumes, kusjuures oleksid võimalikud ka teised ettekanded ning tarvilikud asjaajamised.

Oleks tarvilik, et väliseestlased neid võimalusi kaaluksid ja oma seisukohad teatavaks teeksid Välis-Eesti Ühingu.

Kui esimesel aastal eesti ülevaate-film oleks kõik eesti asundused läbi käinud ning sellega oma tutvustamistöö ära teinud, järgneks 1938. aastal film, mis käsitaks Eesti iseseisvuseaja saavutusi ning lisaks sellele suuremaid päevasündmusi ning iseseisvuse ajal tekkinud traditsioone. Filmi ekspluateerimine sünniks vastavalt 1937. a. filmi omale.

Alates 1939. aastast hakkaksid väliseestlased saama kodumaa elu käsitatavat kroonikat ja kultuurfilmi ühel alusel kodumaaga. Praegu saab kodumaa iga nädal 400 meetrit filmi. Loomulikult oleneks väliseestlastest endist, kui sagedasti nad tahaksid näha kodumaa sündmusi. Oletame, näiteks, et väliseestlased healmeelidel näeksid eesti filmi kord kuus. Sellel juhul tuleks kodumaa kroonikast ja kultuurfilmist see osa välja võtta, mis oleks just erilise väärtusega väliseestlastele. Muidugi võib kroonika- ja kultuurfilmi saatmist jaotada ka kahele või kolmele kuule, vastavalt sellele, kuidas oleks nõudmine filmi järele.

Kõigis neis küsimusis ei peaks kokkuleppe saavutamine olema raske. Märksa suuremat muret teeb küsimus, millest katta filmi valmistamisega seoses olevad kulud. Praegu ei ole ühelgi asutusel ega organisatsioonil selleks vastavaid summasid. Eriti raske on filmi valmistamine kahel esimesel aastal, kuna Eesti Kultuurfilmil puudub osa tervikfilmi negatiivi ning tühikud tulevad täita uute ülesvõtetega, mis kulusid suurendab. Kolmandal ja järgnevatel aastatel antava kroonika- ja kultuurfilmi valmistamine on juba märksa odavam, sest siis saaks valmistada kohe vastaval arvul koopiaid kodumaa filmidest, mis on ühtlasi mõeldud ka väliseestlastele.

Oleks soovitav, et väliseesti organisatsioonid põhjalikult kaaludes aitaksid lahendada küsimust, kuidas katta väliseestlastele määratud filmi valmistuskulusid, teatades oma arvamise Välis-Eesti Ühingu. Meil siin kodumaal on muidugi raske kauge maa tagant mingit nõu anda selles asjas. Kas ei oleks ehk võimalik, et väliseesti organisatsioonid saaksid eesti kultuur- ja kroonikafilmi demonstreerida nii, et see neile ka midagi sisse tooks? Ning kas ei oleks ehk võimalik väliseestlaste abiga sõlmida sidemeid välismaiste kroonikakontoritega, kes võtaksid mõne osa väliseestlastele määratud filmist demonstreerimiseks avalikkudes kinodes?

Jahimehe paradiis jääs ja lumes.

J. Pajus.

KARUJAHT KAMTSATKAS.

Kamtsatka pärismaalase silmis on karujaht lihtne toiming. Talvel toimub karuküttimine järgmiselt. Kui mees on kuskil leidnud karukoopa, siis sõidab ta üksinda kohale, raiub teel endale umbes kümme käejämedust harki, asub koopasuue ette ja pillub hargid üksteise järele koopasse. Mõnikord karu ei pane esimest viset tähelegi, kuid harilikult haarab ta juba teise hargi, siis kolmanda jne., kuni seega sulebki endale väljapääsu koopast. Nüüd astub kiitt otse augu suu ette ja kõmmutab karu maha. Tihti juhtub ka seda, et ühes koopas talvitavad korraga 3—4 karu, harilikult ema kahe pojaga ja mõnikord ka isaga. Laskmise järele mees kuulatab, kuni koopas jääb kõik vaikseks. Siis kõrvaldab ta hargid koopasuust, tõmbab karul naha maha, raiub endale kaasa paremad lihatükid, laob need reele (n. n.

„narta'le“) ja algab reis koju poole. See karutapmise viis on talvel kõige sobivam ja on seega ka kõige harilikum.

Mind külastas Kamtsatkas mitmel korral keegi lamuut, kelle väljanägemine sarnles tsükloobile — muinasjutulisele inimesele ühe silmaga; teist näopoolt mehel polnudki. Kuulsin temalt, et korra oli ta viibinud jahil, oli jäänud teistest seltsilistest eemale ning sattunud karukoopa peale, kust otsustanud karu enne laskmist välja ajada; seega lootnud mees vältida mahalastud karu koopast väljakiskumise vaeva. Karu tulnud ka kohe. Lund pole olnud veel palju ja ümberringi olnud võsastik, kuhu mees oma parema jala suusaga jäänud kinni ja kukkunud. Samal hetkel olnud karu juba ta juures, tõmmanud mehel korra käpaga üle palge ja mees jäänud liikumata lamama. Karu seisatanud veel natuke ja läinud minema. Mehe

Nagu tähendatud, tuleb väliseestlastele filmi valmistamise juures silmas pidada ka Euroopas asuvaid väliseestlasi. Kindlasti tunnevad suurt huvi selle filmi vastu Lätis kui ka Soomes elavad eestlased. Lätis ei tohiks unustada ka liivlasi ja lutsilasi.

*

Väga palju on räägitud ka filmi valmistamisest väliseestlaste elust ja tegevusest, mis kodumaal asuvatele eestlastele oleks kindlasti samal määral huvitav, nagu film kodumaa elust väliseestlastele. Kuid ka selles asjas pole jõutud kaugemale läbirääkimistest, kuna sellegi filmi valmistamine on seotud raskustega. Eesti operaatorite välismaale saatmine väliseestlaste elu filmimiseks nõuab liig suuri kulusid, väliseestlaste hulgas aga filmioperaatoreid pole teada. Siiski ei tohiks minu arvates sellele asjale käega lüüa. Mitmel väliseestlasel on kindlasti olemas filmikaamerad. Mis oleks loomulikum, kui et need väliseestlased ise väliseestlaste elu-olu filmiks, küll oma asukohas, küll välja sõites külla väliseestlaste farmidesse? Filmikaameraid saab ju ka laenata. Algul oleksid need filmid muidugi amatöör-filmid, kuid ka neid saab kasutada, kui nad on tehniliselt hästi õnnestunud. Pealegi õpib välisvõtete filmimi-

se kergelt iga fotomees, kellel on „filmi jaoks silma“, nagu öeldakse.

Eesti Kulturfilm, kui eesti kroonika- ja kulturfilmi valmistaja, kelle peale seadusega on pandud kinode varustamine eesti filmiga, oleks healmeelisel nõus väliseestlastele appi tulema nõu ja jõuga filmimise alal, saates kohtadele vastavad juhtnöörid ja ära näidates, mida peaks sisaldama väliseestlastest võetav film. Muidugi maksaks Eesti Kulturfilm demonstreerimiseks kõlvulise filmi eest tasu, mis ei rahuldaks küll elukutselisi filmioperaatoreid, mis aga amatöör-fotomehe töö peaks ära tasuma.

Oleks hea, kui asjast huvitatud väliseestlased selles asjas pöörduksid Eesti Kulturfilmi poole Tallinnas.

Kõne alla võiks tulla ka vahetuskaup filmidega. Vastav väliseesti organisatsioon laseb omal kulul filmida väliseestlaste teatud eluavaldusi. Valmisfilmi vastu saaks väliseesti organisatsioon kodumaa filmi, kusjuures kulud tuleksid vastavalt kalkuleerimisele ja tasumisele.

Oleks hea, kui filmi valmistamise küsimusele pöörataks vääriline tähelepanu. Siin ei tohiks lasta aega kaduma minna, sest film on parimaid abinõusid, mis aitab eestlasi ühendada.

Tšuktšid.

koleda haava on lamuudid ravinud ise oma rohtudega. Ning kõigele vaatamata käib mees veelgi karujahil, justkui oleks ta oma õudse kogemuse päris unustanud.

Varakevadel, kui lumi hakkab sulama, sõidetakse karujahile juba suuremates jõukudes, 3—4 reega. Jaht kevadel suundub merekallastele, kus karu armastab kolada ringi mererohtu otsides ja kaldäärsetel mäekülgedel nopib lumest vabanevaid noori põõsaoksi; need on karule esimeseks toiduks pärast talveuinakut. Toitu otsib karu harilikult öösiti ja kaob puhkele kohe pärast päikesetõusu, sest päeval on karul sügavas ja märjas lumes liikumine raskendatud. Neis tingimustes kütt katsub pääseda karule nii lähedale kui võimalik, liikudes kogu aja allpool tuult; sest karu nägemisvõime pole küll väga arenenud, seevastu aga on ta väga erk haistmises, — tunneb inimese lõhna juba kilomeetri kaugusele.

Nüüdisaja püsside eest pole aga loomal pääsu. Ka lastakse küttimisel karule tarbekorral koerad kallale, et ta ei saaks ära jooksta; otse hämmastav on siis näha, kuidas niivõrd suur ja tugev loom koeral ennast kimbutada laseb. Niipea kui koer suure kisaga on jõudnud karule lähedale ja püüab teda hammustada tagumisest jalast, paneb karu oma tagumiku maa

peale ja hakkab vehklema käppadega. Nii nägin kord öösel, küla ligidal jõekaldal koertest piiratud karu, kes vaid istus paigal ja suvatses loopida ründajaile liiva ja munakive, mida aga sai. Lõppeks väsis karu koeri tõrjumast ja liiva kühveldamast, hüppas jõkke ja ujus teisele kaldale.

Eelmainitud suurematelt jahiretkedelt, mida sooritatakse 3—4 reega, tuuakse koju 5—12 karunahka korraga. Retk vältab 4—6 päeva, ja koju saades on meestel kõigil näod mustad ja silmad punased; — päikene lumistes mägedes on niivõrd kirgas, et silmadele ei piisa ka kaitseprillidest.

Suvel, kevadest kuni sügiseni, karujahil ei käida, kuna karunahk ja -liha siis pole midagi väärt. Ent karusid võib kohata neis maailmaosades aasta läbi, nii suvel kui sügisel, öösel ja päeval; kuhu inimene aga iganes läheb, võib ikka silmata karu, kellel tagumised jalad vees, — esimestega aga loobib kalu kaldale nagu mees. Kalade pead sööb karu samas, muu osa aga jätab tagavaraks, süües nad siis, kui liha juba pisut lõhnab.

Päeval käib karu marjul, korjab ja sööb mustikaid, jõhvikaid, pohla- ja pihlakamarju. Järvede kallastel, suurte mätaste vahel võib ainiti näha säärast pilti: kolm karu, ema ja kaks suurt poega, on

tõusnud tagumistele jalgadele, ema siis lööb korraks mättale, pojad aga kuulavad, kas ema müttamisel midagi kuski ei liigahta. Kui kõik jääb vaikseks, siis minnakse edasi ja sama manööver kordub jälle. Selliselt peavad karud jahti noortele partidele, kes sulevahetamise ajaks tulevad järvest vesiste mätaste vahele ja veel lennata ei suuda. Sellist jahti võib ettevaatlik olles jälgida päris ligidalt, kui viibida allpool tuult.

Emakaru ei jäta poegi enne, kui need on kolmeaastased ja emaga juba ühesuurused. Halb kütt on see, kes oma paugu sellises karjas sihib mitte emale, vaid pojale, — sest siis on ema kohe kallal. Karude kätte võib kütt jääda üsna hõlpsasti ja ootamatult. Ohtlikke seike karujahil juhtub sügisel, millal käiakse karusid otsimas vähemaid jõgesid mööda, paatidega. Kord olnud niisugusel jahil kaks meest, kellel „õnnestunud“ öösel mööda kitsast, põõsastesse kasvanud jõkeest sõudes karule otse peale sõita. Karu ajas paadi ümber ja mehed kukkusid vette. Püssid saadi küll veest kätte, kuid kasu nendest polnud enam muud, kui kaldale ronides nendega karule pähe togida. Püsside puuosad muidugi purunesid kohe paari löögi järele ning jäid ainult rauad, millega mehed kaitsesid endid öö läbi. Karu lahkus alles varahommikul. Jõudes koju olid mehed puruväsinud ja näljas, kuid kõige suuremat meeelhärma neile valmistas muidugi püsside hävinemine.

Teine lugu, mille naljakat-kurba lõppu juhtusin nägema minagi, oleks võinud lõppeda päris traagiliselt, kuigi küttidel püssid olid laskekorras. Seekord oli karuküttisid kolm meest. Üks nendest, keskvanaduses, tugev mees oli oma erialalt rebasepüüdja, teised kaks aga olid juba raugad, juba päris kitudurad mehikesed. Üks meestest oli haavanud väikesevõitu karu, kuid ei näinud, kuhu karu peitu jooksis. Rebasepüüdja siis ronis kase latva, et näha, kuhu karu end peitnud. Avastaski lõppeks põgeniku, kes oli oma pea pistnud läheduses kasvava kase juurte vahele. Kuna karu tagumikku võis põõsaste vahel selgesti näha, rebasepüüdja juhatusel üks vanameestest kõmmutas uue paugu selles

suunas. Aga siis sööstis karu kui nool laskjale kallale, — laskja sai saata karule veel ühe laengu rindu, — karu käis uperkuuti, kuid seejärele jooksis mehele siiski kallale. Mees haaras toeks lähema puutiive, karu aga kiskus ja kraapis küüntega tagant. Teised lasta ei julgenud, kartes, et laeng tabab mehe; — hädaline siis hakkas karjuma, et löögu ometi teised karu kas või püssipäraga. Vanamees vabanes alles siis, kui karu kukkus maha ja suri saadud haavadesse. Teisel päeval, kui küsisin rebasepüüdjalt, miks ta oma kaaslaste jättis karu kätte rebida, vastas küsitletav: „Kuidas võisin mina karu lüüa oma kroonupüssiga, — püss läheks katki, — maksab aga viis rubla!“

VEREJANULISED KARUD.

Kamtsatka jõgedäärsetes küldes on kombeks ahtraid lehma suvel omapead metsas uidata lasta, kusjuures lehmad mõnikord kuni kuuks ajaks kodunt eemale jäävad. Korra jäid meie külas kolm lehma koju tulemata ja ei jäänud muud üle, kui mindi loomi metsast otsima. Aeg oli sügisene, oli juba tulnud esimest lund ja nii leiti ka karu jäljed, mis viisid murtud lehma jäänusteni. Neid käis karu öösiti söömas, kattes nad päevaks hagudega. Kuna ööpimeduses karu sihtimine osutuks raskeks, seati püss karu jälgedest umbes 15 sammu eemale kahe puu vahele, sidudes püssitrikli külge niidi, mis ulatas üle karu teeraja, kuhu niidiots kinnitati puu külge. Püssiraud seati nõnda, et niidi puudutamisel laeng tabaks karu labaluude pihta, s. o. ka otse südamesse. Seejärele hommikul leiti karu sammu 25 teerajast eemal, kuhu ta enese pärast surmava haava saamist oli vedanud. Karu oli suur ja rammus, tema maitsvat liha sõin minagi. Mitte asjata polnud ta ennast kolme lehma lihaga nuumanud.

Karud kütivad ka hobuseid, käitudes seejuures suure osavuse ja kavalusega. Teades, et väledat hobust kõval maal kätte saada on võimata, hirmutab ja piirab karu teda raba suunas. Seal aga on hobune varsti abitu, karu oma pikkade käppade ja rammuga seevastu seda julgem.

Väga levinud on arvamine, et karu, kes kord haavata saanud, jääb kurjaks ja ajab inimesi taga igal võimalusel; — isegi paadisõitjaid jõel. Igatahes on tõsi, et karu tihti tuleb sinna tagasi, kus teda on haavatud. Seejuures teeb ta poolringi ette ja jääb ootavalt lamama. Kui siis kütt jätkab haavatud karu otsimist ja juhtub olema ilma koerata, siis võib kergesti juhtuda, et ta satub varitseva karu kaisu-tusse.

Kord sõitsid kaks meest paadiga öösel pärijõge koju poole, kuulsid järsku mingi vihase karu mõirgeid ja vettesulpsatamist ning varsti oligi karu meestel järel.

Nähes, et karu eest pärivett pääsu pole, pöörasid mehed paadinina vastuvoolu ja hakkasid sõudma ülesjõge; kuna aga karul vastuvoolu ujumine osutus rängaks, siis ujus ta tagasi kaldale, jooksis mees- test ette ja sulpsatas uuesti vette. Mehed pöörasid paadi jälle pärivett, ning alles siis, kui sama jänt oli kordunud veel korra, väsis karu ja jättis tagaajamise.

Harilikult karud, kes päeval on küllalt kartlikud, öö tulekuga muutuvad julgemaks. Olen mitmel korral ööbinud telgis jõekaldal, kus karu öösel luusis ümber telgi, — telki siiski puutumata. „Öövahti“ välja tülitama minna polnud kunagi mõtet, sest pimeduses püssist karu tabada oli võimata. Üksikutel juhtudel karu pidas valvet telgi ümber kuni koiduni. Marjul naisi, kes jäänud ööbima metsa, karu samuti „valvab“ tihti terve öö.

Kamtšatkas tuleb ette ka karutaudi, enamasti hilissügisel; ajal, millal oleks sobiv juba asuda talvekoopasse, hulgub niisugune tõbine karu ringi kas või talve läbi. Kuid need karud on ka kõik kõhnad ja ei karda inimesi.

Karude pikkus on siin harilikult seitse jalga püstiasendis; niivõrd suurteks võivad nad Kamtšatkas kasvada eeskätt sellepärast, et siin nendele toitu jätkub aasta läbi.

JAHIONNETUSED.

Jahil olles juhtub nii mõnigi ränk õnnetus. Mäletan üht, mis oma traagilisusega jäävalt püsib meeles. Püssiga mees oli videvikus luuramas jõekaldal, lootes silmata karu, keda võiks lasta. Järsku

kuulis mees jõekäänaku taga sulistamist, ta seisatas, püss laskevalmis, ja kui jõekäänu tagant tuli nähtavale mingi tüme kogu, vajutas ta püssitriklile. Kõlas pauk, kuid temale vastas jõekäänult teine. — Langesid kaks inimest, üksteist karuks pidades. Teine, paadis istuv mees, järsu jõekäänaku ja pimeduse tõttu samuti oli arvanud, et näeb kaldal karu. Kurva õnnetuse üheks põhjuseks muidugi oli ka külmavere puudus.

Olen omaenda nahal saanud tunda, kuivõrd inimene pimeduses võib olematut ette kujutada. Läksin ühel õhtupoolel koos ametivennaga pardi- ja lumekanade- jahile, paar kilomeetrit külast eemale. Olime juba mõned linnud lasknud, kui korraga näeme algavas videvikus värskeid karujälgi madalas vees jõe kaldal. Vesi jälgedes oli alles sogane, karu võis olla päris läheduses. Sõber, kellel oli ainult haavlipüss, läks kaugemale ette, ehkki haavlipüssiga karule palju ära teha ei saa, — olgu vahest ehk siis, kui saab karu lasta 2—3 sammu kauguselt. Minu püss oli kuuliga kolmeraudne. Korraga märkasin, — kas lepavõsastiku ees või taga, — seda silm pimeduses ei seletanud, — mingit kõrget kogu, mis jälle kadus (võib-olla puudus mul ka külmaverd . . .), siis aga uuesti nähtavale tuli, kuid juba palju lähemal. Lasksin, — käis miski mürtsatus, — ja kõik oli vaikne. Koera meil kaassas polnud, võsastikku minna ei tohtinud (seda ma juba teadsin), ja nii jäigi teadmatuks, kas olin kedagi tabanud. Pistime rutuga kaldale väikese tähise ja kadusime küla poole. Teel arutasime, kas ehk polnud ma kogemata karu pähe lasknud maha mõne külamehe hobuse. Külas ei lausunud me juhtumist kellelegi sõnakestki, olles otsustanud, et eks hommikul näe, kuidas lood on. Hommikul läksime kohale, kuid karust ega muust olevusest polnud kuski jälgegi. Olime viivuks istunud jõekaldale, et hiljem otsimist veelgi jätkata, kui korraga teispoole kallast kerkib suur karumürakas mõirgades võsastikust, astub vette ja ujub meie kalda poole. Teel peatus ta madalikul väikese saarekese juures, tõmbasin talle siis kohe ühe lasu. „Vanamees“ kargas vees püsti, ning näh-

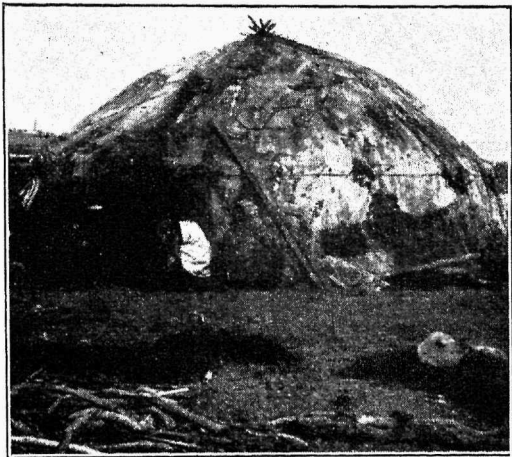
tavasti olles tabatud ka igast järgnevast kuulist, mõirahtas neli korda, — sest neljas lask tegi lõpu, — kõik jäi vaikseks ja otsustasin enam mitte kuuli raisata. Läkisime tagasi külla teatega, et eile õhtul laskisime karu, keda veel pole leidnud, kuid praegu tapsime juba teise. Vanad külaelanikud arvasid aga teisiti. Üks nendest küsis, kuhu ja kuidas olin ma eelmisel õhtul sihtinud, ja seletas siis, et täna ma olevat lõpetanud vaid oma eilse karulaskmise.

Sõitsime kohale. Tõesti oli karul eilne haav nina kõrval; luu oli jäänud purustamata, kuna kuul rikošetina kõrvale oli põrganud. Veel seletas mulle vana päriselanik: ära sihi kunagi karule pähe, vaid sihi rindu; kui karu seisab laskja poole küljega, siis tuleb sihtida labaluude pihata, mis haarab ka südame. Haavatud karu minevat alati vette, et haava pesta, ja harilikult tuleb tagasi kohale, kus teda haavati, et vaenlasega veel kord rammu katsuda. Ja tõesti, — väikesel saarekesel kalda ääres, kuhu karu jäi surnuna, leidisime augu, mille karu oli kaapinud maasse öösel, augus aga võis näha tarretanud verejälgi. — Hetkel, millal teda takistas minu kuul, oli ta tagasitulekul oma eileõhtusele esimesele kohtamiskohale minuga.

KARUJAHT VANASTI

oli veelgi ohtlikum, kuna püss Kamtšatka kütile siis oli veel päris kättesaamatuks luksuseks. Ka ei saanud küllalt laskemootna needki kütid, kellel oli püsse, sest Kamtšatkat külastas vaid üks purjek aastas. Siis käidi karujahil 2—3-mehelistes jõukudes, olles varustatud tugevate nuiadega. Karu lasti läheneda paari sammu kaugusse ja siis hakati järgimööda laduma hoope loomale pähe, kuni ta kukkus uimasena. Tarvitati karujahil ka odasid.

Üht 90-aastast, endisest Katariina-aegsest kasakate soost vanakest, kes noorpõlves käsitsi karujahti kaasa teinud ja nüüd meie külas oma viimseid elupäevi oli veetmas, kuulsin seletavat noorematele, et karujaht praegu, kus karu võib tappa „juba poole versta taha“, endisega võrreldes olevat otse naljamäng. Ka olnud karukütil vanasti raske rammu koguda, — toit

Tšuktšide jurta Anadõri jõesuus.

olnud kesine, — leiba või pigemini jahu saadud vaid suurteks pühadeks „kui elurohtu“. Sooblinahk maksnud siis vaid 5—10 rubla, rebane 5 rubla jne.; praegu aga makstakse soobli eest 50—250 rubla, rebasest 15—25 rubla. Heade püsside tõttu on aga ka karusloomade arv Kamtšatkas tublisti kahanenud.

Vanade, Katariina-aegadel Kamtšatka „ümberistutatud“ kasakate järglasi leidub praegu kõige rohkem Ustj-Kamtšatkski külas. Praegused kasakad elatavad endid jahist ja kalapüügist. Külas on 19 maja, küla ümbrus on lage, mäed algavad 15 kilomeetri kauguses. Jõgi, mille nimeks on samuti Kamtšatka, osutub ainsaks suuremaks jõeks Kamtšatka poolsaarel.

MUID SISSETULEKUALLIKAD JAHIST.

Kljutševskaja Sopka ümbruses käiakse ka põdrajahil, ja need elanikud, kes hästi ronida võivad, sügiseti harrastavad siin ka mägioinaste küttimist. Ühel mägioinal üksnes pea ühes sarvedega kaalub 15—20 kilo. Oinavill on pikk ja jäme, põdrakarvade taoline, kuid liha sügisel, millal oinas eriti rammus, on niivõrd maitsev ja aroomikas, et viib sõjal keele vägisi kaasa. Oinad elutsevad kõrgetel kaljudel, kuhu nendele alt orgudest meeeldi järgneksid ka hundid; ja neid üksikuid hunte, kes on julgenudki ronida

kõrgemale, leiavad kütid harilikult hiljem oinasarvede ohvritena all kuristikkes, kus neist on veel järgi vaid luustikud.

Teistest Kamtšatka kütimisviisidest mainiksin järgmisena partidepüüki võrguga, mis praegu küll juba on keelatud. Püük seisib selles, et üks pool järvekalast piirati püstvõrguga, kuna teiselt poolt alustati paatides suure kisa ja käraga „klaperjahti“, mis hirmutas pardid võrguga piiratud kaldale, kus nad maha notiti. Nii hävis parte tuhandete viisi. Munade korjamist soodest ja rabadest harrastasid kamtšatkalased vanasti piiramatult, tuues koju paaditüed pardi, hane- ja kajakamune, millest pooled küll juba olid söömiseks kõlbmatud, kuna nendel juba olid pojad sees; ka see „hävituspüük“ on praegu juba keelatud. Jänese-püüki võrguga harrastatakse siiski aga ka praegu, ja nimelt jäämineku aegadel, kus jäneseid jääb jõeharude vahele, millal osav klaperjaht ajab puude vahele kinnitatud võrkudesse 150—200 jänest korraga. Ainult metshanede suhtes pole Kamtšatka kütisel „suurjahisüsteemis“ midagi peale hakata, — neid tuleb lasta üksikult. Koos kütimisel 2—3 meest võivad ühe nädalaga tuua koju 30—35 hane.

KARUSLOOMADE JAHT. SOOBLI- JAHT.

Karusloomadest kütib kamtšatkalane eelkõige soobleid, kusjuures keskmise jahisaak on ühe maja peale kuni 25 sooblit, hind — naha väärtusele vastavalt — 100—500 krooni. Teiste karusloomade nahkadest makstakse kohapeal umbes järgmisi hindu: punane rebane 30—60 krooni, hõberebane 300—250 krooni (väga harva leidub ka musti rebaseid,

kusjuures nende hind on väga kõrge, — turuhinda polegi), saarmas 40—120 krooni, karu, must, pruun ja hall 20—60 kr., jääkaru 100—500 kr., jõepiiber 80—160 kr., hunt 50—80 kr., nirkid 2—4 krooni. Need hinnad võivad näida kõrgetena, aga tuleb meeles pidada, et karusloomana ha headus oleneb eeskätt maast, kus loom kasvab.

Rebasepüük Kamtšatkas toimub alati raudade abil, ainult harva püssiga; samaselt püütakse ka saarmaid, asetades rauad nende veest väljakäimise kohale kalda ääre vette. Keerulisem aga on sooblijaht, mida harilikult sooritatakse talve algul Kamtšatka jõe ülemjooksul. Värske lumega leitakse sooblijäljed, mida hakatakse jälgima hobusega sõites, ja kui jälgitav juhtub olema rändsoobel, siis tabamisel ta ei tagane puujuurte alla ja kivide vahele aukudesse, vaid ronib puu otsa, kust kütisel teda püssiga maha võtta on hõlbus. Kui aga soobel juhtub olema „paigaline“, siis sügava lumega on eriti raske teda august kätte saada. Kui auk on kindlasti teada, tõmmatakse tema ümber 15—20 sülla ulatusega võrk, mille juure kütisel ühes koeraga valvele jääb. Karates august soobel võrku ei märka, mässib end sisse ja siis koer ja kütisel lõpetavad oma töö. Võrk sooblit kaua ei pea, ehkki ta on vaid väikese kassi suurune, kuid küüned on tal teravad, pea karu moodi ja tugevate hammastega. Kui soobel august lahkuda ei taha, siis sunnitakse teda selleks suitsutegemisega augu suu ette; kui ka see ei mõju, siis katsutakse õnne väljakaevamisega, ehkki ta võib oma käigu uuristanud olla kivide juurte vahele 10—20 sülla pikkuselt. Sooblijahil on vajaline eeskätt koer, kuna hea koera haistmine on niivõrd tugev, et ta

Hea jahisaak —
soobel.

tunneb soobli asupaiga 1—1½ sülla sügavusse ja hakkab sellelt kohalt kaapima maapinda; koerteta poleks sooblite asupaikade avastamine üldse mõeldav.

KAMTŠATKA KOERAD.

Kamtšatka koerad on keskmise hundi-koera suurused, pika musta, valge või halli karvaga. Kamtšatkalasele on koer kalleim vara; ilma hea jahi- või eeskoe-rata ei kannu tema töö peagu üldse vilja. Jahikoera hind on 200—300 krooni, eeskoer 200 kr., teised rakmekoerad 40—50 kr.; täielik koertesaam ühes kümne koeraga maksab 650 kr. eesti rahas. Pikematel sõitudel arvestatakse ühele koerale koormist 16 kg pluss inimene-juht. Keskmised head koerad sõidavad päevas maha kuni 80 km, kusjuures nende treening ja dieet paraja kõhnuse saavutamiseks algab juba varakult sügisel; rasvas koer, rakenda-tult saani ette, ei pea vastu isegi 5—6-km sõitu ja sureb hingeldusse. Koerad on lahtise taeva all aasta ümber, ka kõige suurema lumetormiga, — kuid hoitakse alati ketis. Kui arvestada, et suuremas kamtšatka külas on 70 maja, igas majas 16—20 koera, siis kogusummas need 1000—1200 koera, kes igal öhtul päikeseloojangul algavad oma ühiskontserti, on ikka tõesti harukordne „koor“. Esiteks hakkavad ulguma ühe maja, siis, minuti 1—2 pärast, paari naaber-maja ja siis korraga terve küla koerad. Ent kontsert kestab vaid minutit viis, siis on kõik korruga

vait. Muidugi uluvad üksikute majade koerad ka siis, kui näevad võõraid.

KALAPÜÜK.

Kamtšatkas toimub peamiselt ekspordiks. Kamtšatka jõesusus püütakse kalu otse tööstuslikes mõõtu-des; kohale on ehitatud mitmed konservivabrikud. Palju kalu Kamtšatka vetes püüavad ka jaapanlased. Nende kalasoolamisviis on väga primitiivne: kalad laotakse kaldaliival õlgmatidele, umb. 6—7 sülla pikkuses ja 2—2½ sülla lauses, riputatakse kaladele natuke soola, siis laotakse peale uus kaladekord, jälle pisut soola jne., kuni virn tõuseb paari sülla kõrguseni. Kalavirn jääb lahtise taeva alla, kuni tuleb laev ja kalad laaditakse lahtiselt laevakeresse. Selline „soolakala“ on poolkuiv ja jätab maitset soovi.

Kamtšatka kalleim kalafik on lõhe, millest püüdja konservivabrikus võib saada kuni rubla tükist (kui kala kaalub üle 16 kg). Kamtšatka jões, kust püütakse kõige rohkem kalu, tarvitatakse vooluga edasiliikuvaid kalavõrke, kusjuures kala korjatakse silmustest otse paati, võrku veest tervenisti välja tõmbamata. Seegi toiming on kaunis tülikas, sest jõgi on täis puujuuri ja roikaid.

Esimese püügi kalad kuivatatakse kalamees endale ja oma koertele talveks, järgmistest püükidest saadud kalad juba soolatakse, sest suvel ilmub Kamtšatkasse pri-kärbes, kes muidu sööks kuivatatava kala

Talvine vedur-
laeva seisu-
koht Klutšis.

Allika koht, mis ei
külma kinni ja kus
oli varemini rik-
kalkult kala.

nii, et jääks järele vaid kala nahk. Igas majapidamises on mehel oma saan 8—10 koeraga, ja kuna igale koerale kulub aastaks kuni 350 kala, siis juba üksnes kahé saani koertele tuleb talveks koguda kuni 7000 kala. Koerte kalad harilikult jäetakse soolamata ja hoitakse talveks hapendatult majast eemale kaevatud koopas.

Kuni poole Kamtšatka jõe ulatuseni on kala alles rasvane, ülalpool aga on kala kõhn ja kuivatatuna kõva kui puu. Kudemispaiakades Kamtšatka järvedes ja allikates leidub parvede viisi mereforelle, kes

lõhemaimudest paljud ära neelavad. Klutši küla ligidal on suur järv ja allikas, kust jookseb vett jõena; veel 1908. a. oli seal kalu niivõrd palju, et mees talvel kahaga püüdes täitis paadi ühe tunniga, — kaks-kümmend aastat hiljem tuli aga püüda noodaga pool päeva, kuni paat täis sai. Ka pole harvaks jäänud kaladel enam endist lihavust ja maitset, — elanikud tarvitavad neid vaid koertele söödaks ja liimi keetmiseks, mille abil hülgenahad liimitakse suuskade alla.

Nõudke ainult!

Tuntud

Kaubamärk

prov. H. Jürgens'i

BOR-THYMOL

seepi

Kõrgemas headuses tualettseep vistrikute, tedretähtede, päikese põlendiku ja üleliigse higistamise vastu.

Teeb naha siledaks ja pehmeks.

Müüakse apteekides, rohu- ja teistes paremates kauplustes.

Londonis suure kuldaurahaga kroonitud.

Londonis suure kuldaurahaga kroonitud.

Möödapääsematult vajalikud igas majapidamises on

Lodix

kingakreem

Sidol

metalli- ja aknapuhastusaine

Sigella

poonimisvaha.

A.-S. Sidol Company,

Tallinn

Toronto eestlased John Rau a külalistena 1936. a. lihavõttel.

Ringvaateid välismailt.

Toronto eestlaste tähtsam „ankrukoht“ Ontario järve piirkonnas.

Kiri Kanadast.

Toronto linn asub Kanada kagu-osas, Ontario järve kaldal, ja kuulub puhtamate ja ilusamate linnade hulka terves Kanadas. Toronto on tähtsamaid hariduse- ja ülikoolilinnu Kanadas. Kaubandus-, põllumajandus-, tööstus- ja muudel praktilistel aladel on Torontos ainult väikene tähtsus.

Elanikke on Torontos 1 miljoni ümber, sellest arvust on eestlasi umbes 50—60 inimest. Ja neistki poolest sajast eestlasest elab ainult pool alaliselt Torontos, teine pool peatub Torontos ajutiselt ja lahkub siis jälle, olenedes töövõimalustest.

Toronto eestlased tegutsevad kõik praktilistel aladel. Nende algus-elu oli väga raske. Kanada olud erinevad täiesti Eesti oludest. Nii pidid väljaõppinud meistrid omal alal, niihästi rätsepa-, raua-, maalri-, elektri- ja muul tööl, esialgu töötama õpi-poistena, kuna tööviisid ja töökorraldus olid uued ja täiesti erinevad. Suureks takistuseks oli muidugi ka puudulik keeleoskus, mis tihti takistas töö leidmist omal alal, mille tõttu tuli teha ükskõik misugust tööd, mis aga ette juhtus. Igapäevane elu tõi endaga kaasa palju hädasid ja muresid, millega ei teadnud kodus arvestadagi, näiteks, sinise elu ja töö tempo, keeleoskuse tähtsus, toidukallidus, korterilud jne. Eriti raske oli neil, kes kannatasid perekonnaga. Paljud eestlased pidid pikemat või lühemat aega elama n. n. „relief'il“, s. t., linna toetusel, mis muidugi ei möödunud jäljeta inimese hinge-elule ja tekitas väga palju kibedustunnet. Tuldi ju

siia võõrsile täis töötahet ja suuri tuleviku lootusi. Küll kahjatses nii mõnigi eestlane oma kergemeelsust ja seiklushimu, mis noorusetuhinas kõiki elutingimusi võõrsil üle hindas!

Ent töötahe ja visa vastupanu kõigile raskustele aitavad igal pool. Nii on Torontoski eestlased end raskustest läbi võidelnud ja paljud neist õige heale järjele jõudnud.

Vanemaid ja jõukamaid eestlasi Torontos on Jaan Rosenberg, kes on Kanadas elanud üle 20 aasta. J. Rosenberg elab oma soomlannast abikaasa ja kahe andeka pojaga eestlase Kulp'i majas, kes on palju maailmas ringi rännanud ja on ainuke majaomanik-eestlane Torontos. J. Rosenberg ja hr. Kulp on lahutamatud sõbrad. Mõlemad on väga külalislahked ja kõik Torontosse tulevad eestlased saavad neilt lahketa nõu ja juhatust, ning võimalust mööda abigi.

J. Rosenbergi sugulane Jaan E m a n on samuti jõudnud kõrgemale eestlaste keskmisest elu-tasemest Torontos. Tema abikaasa on üldiselt lugupeetud ja armastatud seltskonnainimene, kes on ühtlaselt lahke ja südamlilik kõigi eestlaste vastu. Oma 14-aastasele pojale on ta eeskujulik ema.

Meeldivad kodud on ka perekondadel Putnik'ul ja Hagurajuja'l, uue nimega Hagu. Perekond Hagu muutis oma nime selle tõttu, et selle ingliskeelsel hääldamisel tuli iga päev ette otse anekdoodilisi keelemurdmisi nii tööl kui ka eraelus.

Toronto eestlased välja-
sõidul Hamiltonis 1936. a
sügisel hra Kuuse maja
ees.

Mõlemad nimetatud perekonnad on pidanud palju võitlema halva saatusega. Ent nemadki on omale leidnud tööd, mis võimaldab läheda äraelamise ja väikest tulevikukindlustustki. Mõlemad perekonnad kannatavad koduigatsuse all ning tihti unistavad kodumaale tagasipöördumisest. Ent see soov jääb vist küll ainult unistuseks, kuna selle teostamine on seotud liig suurte kuludega ning tähendaks jällegi uue elu sisseseadmist.

John Raud on Torontos tuntud tubli rauatöölisena. Ta on eeskujulik eestlane ning on mitmelegi kaasmaalasele muretse- nud kestva teenistuse, mis võimaldab ära elada terve perekonnaga. J. Raud on värskeim abielumees Toronto eestlaste hulgas, olles alles eelmisel aastal abiellunud Tallinnast Torontosse sõitnud eesti neiga.

Muide, naisevõtmise eas eesti noorme- hed kurdavad eesti neidude vähesuse üle. Eesti neid Torontos omakorda kurdavad, et on puudu eesti meestest, kelle sissetulek võimaldaks keskmisegi äraelamise kahele. Paljud eestlased on abielus sakslastega, siiski pole nad katkestanud läbikäimist oma kaasmaalastega.

Registreeritud eesti klubi Torontos pole, siiski on omavaheline läbikäimine õige elav. Laenatakse teineteisele eestikeelseid raamatuid, ajakirju ja ajalehti, kõneldakse Eesti päevauudistest, sündmustest jne., pühitsetakse koos Eesti Vabariigi aastapäeva, võidupüha, jaanipäeva — pühi, mis puudu- vad Kanada pühade nimekirjas. Eestlased, kes omavad auto, kasutavad seda nädala- lõppudel sõbralikult koos nende kaasmaa- lastega, kel autot ei ole. Kuna pea kõik

Toronto eesti mehed on kirglikud kalasta- jad, siis korraldatakse igal kevadel ja su- vel ühiselt kalapüüke. Sügisel, kui puuvili on valminud, minnakse pühapäeval ühiselt eestlase K u h j a farmi, mis asub Toronto lähedal, kus lahke noor perenaine kaas- maalasi rikkalikult kostitab omakasvata- tud puuvilja ja marjadega ning jutustab Eestist kõige värskemaid muljeid — ta saabus Kanadasse alles eelmisel aastal, koos J. Raua abikaasaga. Õige sageli kül- lastatakse ka K u u s e perekonda Hamil- tonis ja teisi eestlasi-farmereid St. Cathe- rinas, Toronto lähedal. Pr. Kuuse on põ- liseid kanadalasi, kuid mälestused oma lapsekodust, Vilsandist, kus praegugi veel elab tema sugulasi, on temas uskumatult elavad ja värsked.

*

Tihti keerleb välisestlaste kõne küsi- muse ümber, milline peaks olema inimene, et suuta end võõrsil läbi lüüa. Võrreldakse üht kohalikku eestlast teisega ning tuuak- se esile ühe-teise omadusi, mis teda aitasid jõuda heale järjele võõrsil. Tahetakse nagu kindlaks määrata, missugused omadused kindlustavad väljarännanule edu ja õnne uuel kodumaal.

Unustatakse sealjuures, et väljarända- mine pole ometi mingi elukutse, mis vali- takse vastavalt iseloomule, võimetele, hu- videle. Väljarändamiseks on nii palju eri- nevaid põhjusi ja asjaolusid, küll isiklikke ja ühiskondlikke. Elades kodumaal enam- vähem rahuldavates tingimustes, ei tohiks küll hakata kippuma võõrsile, vaid peaks püüdma jõuda paremale järjele kodumaal.

Önnemaad, kus polegi raskusi, pole maailmas olemas. Ainsaks tõsiseks põhjuseks kodumaalt lahkumiseks tohiks olla ainult asjaolu, et kodumaa tõesti ei suuda anda tööd ja leiba kõigile oma kodanikele. Ent sel juhul pole mõtet otsida neid „erilisi“ omadusi, mis aitavad võõrsil läbi lüüa, need omadused ei muutu elukoha muutmisega. Töötaha ja vastupanuvõime kindlustavad edu ka uuel kodumaal.

Kuigi võõrsil päike paistab soojemalt kui kodus, me siiski tihti küllmetame, kuigi lillede värvirikkus on kirjeldamatu — neil pole lõhna, kuigi võõras keel on huvitav — tal puudub südamlilik kõla ja armsus, kuigi inimesed on lahked — meie ei leia sõpra! Kõiki meid piinab koduigatsus. Oleme võõra ümbrusega juba harjunud, ent siiski ei suuda me kunagi unustada, et maa, kus praegu elame, ei ole mitte meie kodumaa!

Ei saa ju salata, et võõrsil elada on küllaltki huvitav, kuid ainult siis, kui elad seal ajutiselt. Inimese õige asukoht on ikkagi ta kodumaa. Eriti tunnevad seda need väliseestlased, kes on juba vanad ja üksikud. Raskusi toob elu endaga kaasa igalpool — siiski on saatuselööke kergem kanda kodus kui võõrsil. Need eestlased, kes on kodumaale jäänud, ei suuda, võib-olla, mu sõnu täiel määral mõista. Kindlasti aga pole väliseestlast, kes tunneks teisiti.

Enneolematud külmakahjud Kalifornia puuviljaistandustes.

Suitsuga külma vastu.

Meile kirjutab Kaliforniast Ühingu liige pr. Lydia J a n s o n, kes oma mehega seal omab suured puuviljaistandused:

Meil Lõuna-Kalifornias valitseb juba pikemat aega äge külm, mis sünnitab siin suurt kahju. Peale 1913. a., millal valitses ka harukordne külm, ei teata kõnelda nii suurest külmast. Kraadiklaas näitab 19 pügalat ning iga päev tulevad sõnumid raadio kaudu, et uus külmalaine on põhja poolt lähenemas. Meil San Fernandos on olnud siiski soojem kui mujal.

Arvestuste järele pidi L.-Kalifornia tänavu andma 112-miljonilise apelsinisaagi, kuid nüüd on juba pooled apelsinid puudel külmanud. Läbi raadio anti käsk puuviljaistanduste omanikele hakata aedasid kütma. Saaki enam päästa ei saa, kuid peame päästma puud, et nende koor külmaga ei pakataks, mis hävitaks puu täiesti. Juba 20 ööd-päeva on apelsini-kasvatajad võidelnud külmgaga. Pole kerge see töö: vee vaatidega õli aedadesse, päeval aseta puude ridade vahele soojenduslampe, täida need õliga ja õhtul oota teateid raadio kaudu. Tuhanded mehed on igal ööl väljas, kes valvavad, et lambid põleksid. Isegi mööda-

käijaid peetakse kinni ja sunnitakse vahti pidama lampide juures. Siis saabus teine häda: õlist ja lampidest tuli puudu. Raudteele tehti korraldus, et veetaks esmajoones õli kohale ning teises järjekorras harilik kaup. Viimase külmalainega on kasvatajatele müüdnud üle 5 milj. dollari eest õli. Mitu inimest on ära põlenud, kuna õlised riided võtavad kergesti tuld.

Õli tahm ulatub tuhandeid r-miile üle linna ja on nii paks, et inimesed kui rehepeksjad rögastavad ja kõhivad tahma. Kõik kassid ja koerad on ühte värvi — mustad. Seni on juba põletatud 50 miljonit gallonit õli. Aedade kütteks ei tarvitata mitte petrooleumi, vaid toorõli, mis ajab paksu musta suitsu, milline omalt poolt moodustab kihi, mis kaitseb külma vastu. Senised andmed kõnelevad, et 60 miljoni dollari eest on juba apelsine külmanud. Kui õlist tuli puudu, siis põletati vanu autokumme ja kaltse, mis ka häid tagajärgi andis.

Apelsini hinnad tõusid üle öö kolmekordseks. Kasvatajad ja müüjad on valvel, et ei müüdnaks külmast võetud apelsine. Kui vili puu otsas külmab, siis saab sellest alles kahe nädala pärast aru. Anti käsk, et puuvilja külmalaine järele noppida ei tohi.

L.-Kalifornia kasvatab kahte sorti apelsine. Seemneteta apelsin „Naval Orange“, mis õitseb märtsis ja aprillis, nopitakse jõulust kuni aprillini. See on talvine saak. Teine sort „Valencia“ õitseb ka märtsis ja aprillis, kuid seda nopitakse alles teisel aastal maikuust kuni detsembrini. Kui puu saab rikutud, siis peab teda kaks aastat ravima, enne kui ta jälle hakkab vilja kandma. Nüüd viis tuul ja külm kõik lehed puudelt, ja kui märtsis algab õitseae, pole puudel pungasid, ei lehti ega õisi, ja nii on 1938. a. saak rikutud.

Kuid mitte ainult ainelist kahju ei sünnita külm Kalifornias, vaid ka haigestumise on massiliselt. Kõige rohkem kardetakse influentsat. Inimesed liiguvad lõdisedes tänavail, varustatud maskidega, kartes, et must suits ja tahm toob „flu“ pisilasi. Õitsvat Lõuna-Kaliforniat ei tunta enam ära: külm on halastamatu käega surmanud looduse, puud on täis jääpurasid, tänavatele on süüdatud suured tuled, autotuled põlevad päev läbi, sest suits pimestab ilma, külmanud veetorud tegid tuska ja isegi põgenenud vangid pöördusid tagasi vanglasse, et leida kaitset külma vastu. Mägedes on lumetormid kinni matnud teed ja paljudesse külladesse viiakse toidumootorlennukite abil.

Kuid siiski pole see nii hirmus, kui kohutav veeuputus, mis teistes osariikides on sadasid-tuhandeid inimesi kodutuks teinud. Seesuguseid loodusekatastroofe pole Ameerika varem veel näinud.

Kiri Buenos-Airesest.

Kõige parem ikka kodumaal.

On juba kauges minevikus ajad, millal saabusid Argentiinasse esimesed eestlased. Neile järgnes kodumaa poegi-tütred veelgi, kes oma suures enamuses kõik peatusid Buenos Aireses, vähemalt alguses. Nii oli vahepeal Buenos Aireses 3—400 eestlast. Viimaseil aastail on see arv aga tublisti vähenenud. Paljud eestlased on pöördunud tagasi kodumaale, paljud on asunud elama väljaspool Buenos Airesest, väikestesse linnadesse poole tunni raudteesõidu kaugusel pealinnast, kuhu on ostetud oma maalapid kered ja aja jooksul oma töövaevaga ka majakesed ehitatud.

Uusi eestlastest-juuretulijaid Buenos Airesesse on vähe. Nähtavasti ei ole kodumaal enam nii palju seiklushimulisi kui vanasti. Ka on õigel ajal antud informatsioon nähtavasti nii mõnelgi väljarändamishimulisel tuju ära võtnud võõrsile asumiseks, ja seda õigusega. Praegusel ajal välja rännata oleks lihtsalt meeletus. Nagu kuuleme, pole kodumaal praegu enam töötatöölisi, ümberpöörduvalt, kodumaal on puudus töölistest! Meil siin aga on töötatöölisi kõikjal. Ei ole hiilgavas seisukorras ka need, kellel ongi teenistus. Töötasust jätkub küll elamiseks, mitte aga kõrvalepanemiseks. Nii on tulevik täiesti kindlustamata. Kui juhtub tulema haigus või kui kätte jõuab vanadus, siis oled täiesti mahajäetud ja abita. Eriti käib see nende kohta, kes on vallalised inimesed, mehed või naised, ja eestlaste hulgas on neid väga palju. Perekondatega eestlastel on muidugi paremad väljavaated, sest nende lastel — kui argentiinlastel, kes on käinud argentiina koolides ja kes keelt täielikult valdavad — on edasijõudmine hoopis lihtsam ja kergem. Loomulikult ei jäta lapsed oma vanemaid vanadusepäevil saatuse hooleks.

On ju ka üksikuid, kes on jõudnud heale järjele, teenides headel kohtadel, mis tuleviku kindlustavad. Ka on mitmed vanemate väljarändajate hulgast, kes veel „heal ajal“ siia jõudsid, omale suutnud väikese varanduse koguda, mis neid vanadusepäevil kindlustab. Enamus aga on ni õelda lihtsurelikud, kes elavad peost suhu ja kellel puuduvad igasugused väljavaated paremaks tulevikuks. Väliseestlaste seas on harjumuseks õelda, et esimesed kümme aastat võõrsil ei tohigi loota edu, et need kuluvad ära keele ja võõraste olude tundmaõppimiseks. Aga enamusel siinsetest eestlastest on juba 15 aastat seljataga, nende olukorras aga pole märgata mingit tunduvat paranemist.

Tean muidugi, et kõigi hoiatuste peale vaatamata ometi leidub kaasmaalasi, kes

tahavad oma õnne võõrsilt leida. Oleks aeg tõsiselt sellele mõelda, et nad mitte üksikult igasse ilmakaarde laiali ei valguks, vaid et neid tuleks juhtida eesti kolooniatesse võõrsil. Muidugi tuleksid kõne alla eeskätt väljarändajad-põlluharijad, kellele enamasti ei tehta kuigi suuri takistusi sisserändamiseks. Eesti koloonia asutamiseks oleks väga sobivaks maaks kahtlemata Argentiina. Siin on otse eeskujulikke välismaalaste kolooniaid, sest valitsus pooldab säärase kolooniate asutamist, kuna siin sajad tuhandad kilomeetrid maad ootavad kultiveerijaid. Kolooniate asutamisest võõrsile on „Välis-Eesti“ veergudel varemgi juttu olnud, seni aga pole selles asjas midagi suudetud ära teha. Loomulikult on see ju suurte raskuste ja kuludega seotud, kuid arvan siiski, et hea tahtmise juures see ikkagi oleks läbiviidav, kui riik oma toetust ei keelaks. Üksikutele inimestel käiks see muidugi üle jõu. R. P.

Eestlased põgenevad Kolmjõelt, Mandžukuos.

Lahkub ka viimane eestlane.

Kui omal ajal Mandžukuos, Kolmjõel, asuvad eestlased kiitsid seda maad ja soovitasid teda eestlastele asumiseks, siis tekkis kohe kahtlus, kas, vaatamata looduse rikkudele rikkustele ja muudele asumiseks sobivatele oludele, seal kuigi kauaks püsima jäävad rahulikud ajad. Hiljem saigi see kahtlus tõeks. Nüüd kirjutab sealt jällegi A. Nortots, kes ainuke eestlane na veel Kolmjõele on peatuma jäänud:

„Läinud suvel olid meil Kolmjõel rahutud ajad. Enamlaste jõugud urgitsesid valitsuse alusmüüre ja tahtsid haarata võimu oma kätte. See katse läks neil aga nurja ja paljud maksid selle eest oma eluga või pikemaajalise vangistusega. Et põrandaaluseid enamlasti kinni püüda, seks suleti kõik maanteed ja igasugune liikumine seisis pikemat aega. Samuti ei töötanud ka post. „Välis-Eesti“ numbrid jõudsid siiski suure hilineemisega pärrale, aga paljud kirjad jäid tulemata.

Nüüd on seisukord jälle rahulikumaks muutunud ja post töötab korralikumalt, mis loodetavasti võimaldab ka paremat sideme pidamist kodumaaga. Ühtlasi on mul kindel tahtmine siit lahkuda teiste eestlaste eeskujul ja siirduda tagasi Austraaliasse, kus olin varem.“

A. Nortotsa lahkumisega Kolmjõelt oleks siis lõplikult likvideeritud „eesti koloonia“ Kolmjõel ja sellega alatiseks maha maetud ka ilusad kavatsused sinna luua suuremat eesti asundust.

Kodumaa sõnumid.

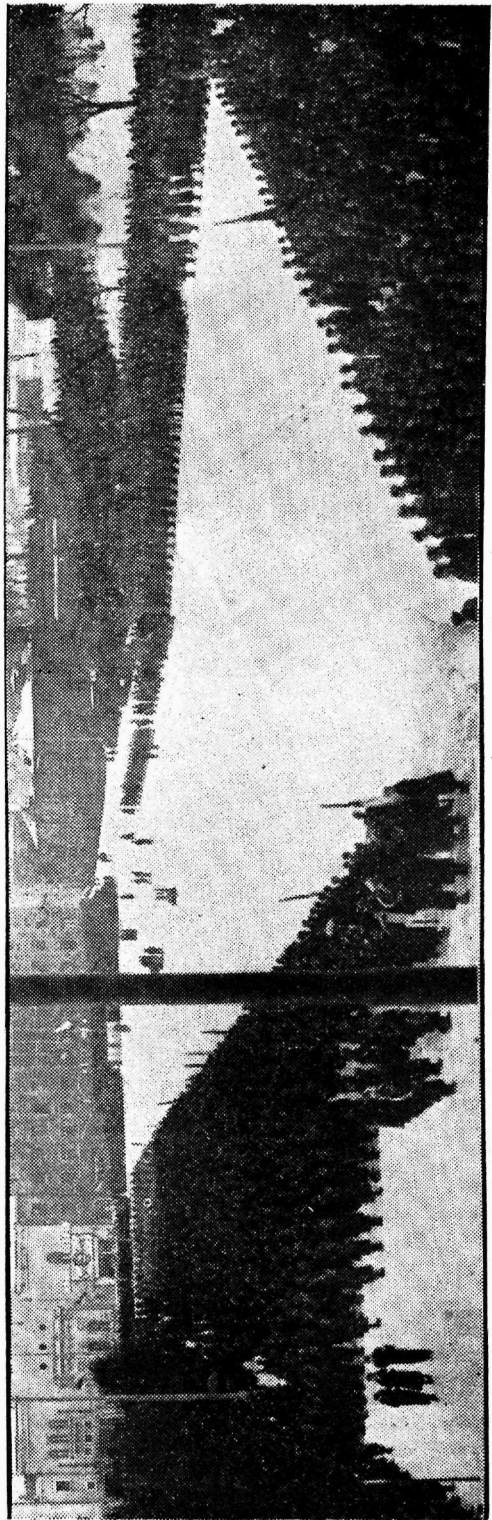
Tähtsamaks sisepoliitiliseks sündmuseks senises, juba aastaid kestnud „vaikivas“ olekus kujunes rahvuskogu kokkuastumine 19. veebruaril. Kogu maa huvid ja pilgud on juhitud praegu Toompeale, riigikogu hoonetele, kus rahvuskogu on ametis riigi uue põhiseaduse viimistlemisel.

Rahvuskogu astus kokku reedel, 19. veebruaril keskpäeval. Esimese koja esimeheks valiti Tartu ülikooli professor Jüri Uluots, tema esimeseks abiks Välis-Eesti ühingu esimees notar Jakob Kristelstein ja teiseks abiks Viljandi Maavalitsuse esimees J. Lauri. Teise koja esimeheks valiti advokaat Mõikel Pung ja abideks Tartu linnaeape kindral A. Tõnisson ja riigikohtu abiesimees A. Palvadre.

Kell 5 p. l. astusid mõlemad kojad kokku ühiseks pidulikuks koosolekuks, et kuulata ära riigivanema kõne. Riigivanem K. Päts saabus koosolekule kaitsevägede ülemjuhataja kindral J. Laidoneri saatel. Pärast juhataja prof. Uluotsa avakõnet võttis sõna riigivanem K. Päts, kes oma kõnes toonitas, et rahvuskogul pole käskijat ega juhtijat. Kõik, mis rahvuskogu teeb, teeb ta oma vastutusel; kuid rahvuskogu kannab suurt vastutust rahva praeguse ja tulevaste põlvete heakäekäigu ees. Neid eluvorme, mida rahvuskogu peab kujundama uues põhiseaduses, ei saa kuskilt laenata, kuskilt üle võtta ega kunstlikult teha, need vormid peavad rahva elust välja kasvama. Edasi kinnitas riigivanem, et ta tahab ühes valitsusasutustega olla abiks rahvuskogu tööle ning esitada omalt poolt uue põhiseaduse väljatöötamise aluseks vastava eelnõu. Kui rahvuskogu soovib, võib ta seda põhiseaduse väljatöötamisel kasutada.

Rahvuskogu esimese töökoosoleku päevakorras oli riigivanema poolt esitatud põhiseaduse eelnõule käigu andmine. Selle eelnõu järele, mis sisaldab 144 paragrahvi, tuleks põhiseadus muutmisele täies ulatuses.

Riigivanema eelnõus pole nähtud ette rahvaalgatuse õigust. Rahvahääletus on reserveeritud nendeks juhtudeks, kui president pöördub tema poole mõningate seisukohtade hindamisel. Aktiivse valimisõiguse ja rahvahäälteusest osavõtu vanaduse alammäär on tõstetud 20 aastalt 23-le, passiivse valimisõiguse suhtes 25 aastale. Häälteõiguslike kodanikkude hulgast on välja arvatud ajateenijad, sõdurid ja avalikul hoolekandel seisvad isikud.

Paraad Vabariigijaestepäeval, 24. veebruaril 1936. a.

Riiki juhivad president. Ta võib otsustada sõja ja rahu üle, informeerides sellest tagantjärele parlamenti. Samuti võib president otsustada iseseisvalt sõjapidamise eelarve üle ja teha selleks välislaene, jällegi informeerides ainult parlamenti. Nii siis — presidendi kätte on koondatud õige suur võim.

Kodanikkude põhiõigusi on kitsendatud, õiguste kõrvale on tekkinud ka kohustused riigi vastu.

Linnulennult on need peamised küsimused riigivanema eelnõus, mis kutsusid välja elavaid mõttevahetusi rahvuskogus ja rahva hulgas.

Rkl. A. Jürmani poolt esitati ettepanek võtta põhiseaduse arutuse aluseks riigivanema kava.

Hääletamisele asudes nõuti kinnist hääletamist, kuid siin selgus, et kodukorras puudus paragrahv, mis määraks kindlaks kinnise hääletamise algatamise korra ja võimalused.

Ei jäänud muud, kui hääletamise küsimuse hääletamisele panna. Avalikku hääletamist pooldas 56 rahvuskogu liiget kinnist — 44.

A. Jürmani ettepanek sai avalikul hääletamisel 96 häält poolt ja 10 vastu. See ga riigivanema kavale otsustati anda kõik. Teisi kavasisid ei esitatud.

Järgnevalt astusid rahvuskogu komisjonid kokku ühiseks koosolekuks, et kuulata ära riigivanema ja Vabariigi esindajana eelnõu kaitsjaks määratud kohtuministeeriumi nõuniku J. Klementi ja sõjavägede staabiülema kindral N. Reeki seletusi. Kindral Reek oma kõnes kaitses põhiseaduse neid osi, milles kõneldakse riigikaitses. Riigivanema ja valitsuse esindajate kõnede järele algasid üldlääbirääkimised, mis kestsid tervelt kaks päeva. Kohati võeti esitatud kava õige terava arvustuse alla. Kõige esimeses järjekorras nõutakse riigipea liigse õiguse piiramist ja rahva õiguste laiendamist. Lääbirääkimistest jäi mulje, et põhiseaduse eelnõus tuleb muutmisele terve rida suure tähtsusega paragrahve, enne kui põhiseadus lõplikul kujul vastu võetakse. Praegu käib töö rahvuskogus üksikutes komisjonides, kus iga paragrahv ja lõige üksikasjalikult läbi vaieldakse. Aega on rahvuskogul uue põhiseaduse vastuvõtmiseks kuus kuud.

Kodukorra täiendamiseks ja parandamiseks moodustati rahvuskogu juhataste juures 6-liikmeline komisjon.

Veebruarikuu tähtsamaks majanduselusündmuseks oli liha- ja munaeksporti tsentraliseerimine. Liha ja muna väljaveo-monopol on nüüdsest alates poolriiklikkude asutuste „Eesti Lihaeksporti“ ja „Eesti Munaeksporti“ käes.

Viimasel kahel aastal ületas põllumajandussaaduste eksport tööstuskaupade väljaveo keskmiselt 11,1 milj. krooniga aastas. Möödunud kaheksal aastal oli põllumajandussaaduste osatähtsus Eesti üldväljaveos keskmiselt aastas 47,8% ning tööstuskaupade oma 39,3. Põllumajandussaaduste väljaveos märgitakse pidevat tõusu, tööstuskaupade juures langust. 1936. a. oli tööstuskaupade osatähtsus üldväljaveos viimase kaheksa aastaga võrreldes kõige madalam.

Pidevat tõusu on näidanud viimaste aastate jooksul mesindus. 1930. a. oli Eestis 47.800 mesiperet, 1936. n. — 74.000. Seega 54% rohkem, kui kuue aasta eest. Mesi läheb Eestis peamiselt oma tarvituseks.

Vabariigi 19. aastapäeva puhitseti kogu riigis väärilt. Tallinnas oli aastapäeva kesksemaks sündmuseks paraad Vabadusplatsil, millest külalisena võttis osa Nõukogude Vene kindralstaabi ülem marssal Jegorov. Marssal Jegorov viibis Eestis kolm päeva, olles külastanud enne seda teisi Balti riike — Lätit ja Leedut.

1. aprillist hakkab Eestis maksma uus sõjaväeteenistuse seadus. Esimajoones muudab uus seadus seni tarvitusel olnud terminoloogiat, asendades nimed „kaitseväge“, „kaitsevähelane“ jne. „sõjaväega“, „sõjaväelasega“ jne. Seniajani ei määratud ajateenistusesse neid kodanikke, kes mõnesugustel põhjustel tulid lahendamata oma sõjaväeteenistuse vahetuskordi pärast kolmekümneaastaseks saamist. Uue seaduse järgi on seda normi tõstetud ja ajateenistusesse jäävad määratamata ainult need, kes ilmuvad oma sõjaväeteenistuse vahetuskordil lahendamata pärast kolmekümneviieaastaseks saamist.

Tallinna ehituspoliitikas on praegu põnevamaks päevaküsimuseks Vabadusplatsi väljajhitamine, millega ühendused korraldati hiljuti platsi ruumilise kujundamise projekteid võistlus. Esimese auhinna vääriliseks tunnistati arh. A. Kotli projekt, mille järgi lammutamisele mineva Jaani kiriku asemele tuleb 110 meetri pikkune esinduslik hiigelhoone. Hoone täidaks kogu platsi ühe külje. Hoone ette kavatsatakse püstitada vabadusmonument.

Möödunud aasta jooksul on linnavalitsuse käest kinnisvara omandamise luba küsinud hulk välismaalasi, nende seas ka palju Ameerika eestlasi, kes on U. S. A. kodanikud. Kuna korterite puudus annab end Tallinnas ikka veel tunda, on võõrsil

kogutud kapitalide investeerimine kinnisvaradesse heaks ning kindlaks tuluallikaks. Ka näitas möödunud aastal ehitustegevus suurt tõusu, mille tagajärjel Tallinn on rikastunud nägusate ja moodsate ehitustega.

*

Vabariigi valitsuse koosolekul 5. märtsil vaadati läbi uus töötülid lahendamise seadus, kuna eelmine vastav seadus ei haaranud kõiki töötülid liikisid. Uue seaduse järgi ei ole lubatavad enam mittemajanduslikud (näit. poliitilised) streigid. Streikida on lubatud ainult töötasude ja tööolude parandamise sihiga. Et kõrvaldada telgitaguseid mõjutamisi ja võraste isikute asjasse segamist, on keelatud streigi õhutamise neile isikutele, kes ei tööta käitises, milles töötüli on tekkinud. Streik on keelatud üldtähtsusega ettevõtetes, nagu elektrijaamades, veevärkides jne. Kuid ka nende käitiste töölised, kus streikimine seadusega on keelatud, võivad nõuda töötülid lahendamise komisjoni otsust tüli all olevas küsimuses. Muudel juhtumitel võib sotsiaalmi- nister töötüli anda lahendamiseks kas töötülid lahendamise komisjonile või jätta tööliste streikimise õiguse.

Uue seaduse järgi suurenevad tööinspektori ülesanded töötülid lahendamises, kuna tööinspektor peab võtma lahendamise

sele ka niisugused töötülid, kus ei pruugi olla streigipuhkemise ähvardust.

*

Klassiloterii 50.000-kroonise preemia ühes 1000-kroonise võiduga võitsid kaks Hiiumaa naist — Loviise Tatter ja Marie Viitra. Viimase vend on New Yorgi jahtklubi pootsmanniks ja külastab igal suvel kodukohta. Ka Loviise Tatteri vend elas pikemat aega Ameerikas, kus mõne aja eest suri. Õele pärandas vend umbes miljoni sendi suuruse varanduse.

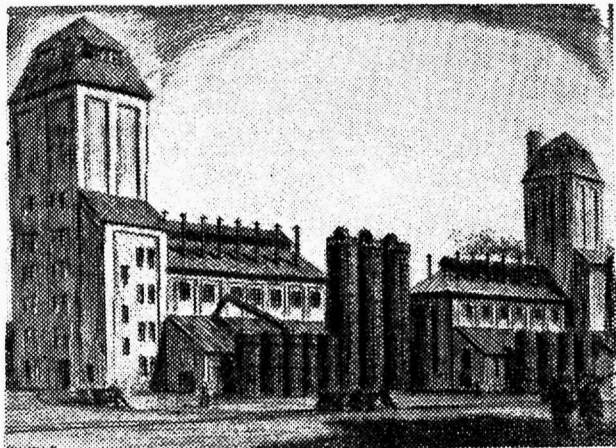
Õnnelik käsi oli seekordse klassiloterii puhul valgalastel. Poole osa 50.000-kroonisest peavõidust võitis Valga major J. Raudsepp, teine pool langes 12 allohvitseri kollektiivile. 15.000-kroonine võit läks jällegi Valka — hambaarst R. Goertzile.

*

Üks vabadussõja juhte, Eesti merejõudude organiseerija ja soomusrongide looja eru-konradmiral Johan Pitka sai 19. veebruaril 65 aastat vanaks. Praegu tegeleb J. Pitka majanduse alal, olles Eesti Tarvitajateühisuste Keskihisuse juhatuse esimees.

*

23. veebruaril suri Tallinnas keskhaiglas Eesti andekamaid karikaturiste Otto Krusten, kes töötas aastaid „Päeva- lehe“ juures.

Õilivabrikud Kohtla-Järvel

A-s. Esimene Eesti Põlevkivitööstus

end. Riigi Põlevkivitööstus

Juhatus ja müügibüroo:

Tallinn, Valli 4—3

Telegr. aadr.: Peapõlevkivi

Telefonid: Juhatus 450-62
üldine 450-85
arveosak. 474-76

**Põlevkivi, toorõli, külteõli, bensiin, mootorpetrooleum, mootornaf-
ta, diiselnaf- ta, rasked õlid, bituumen (Estobituumen), asfalt-emulsioon,
maanteeõli, immutusaine „Fenolaat“, „Estokarbolineum“, immu-
tusõlid, viljapuu-karbolineum, putukamürk „Puttox“, katuselakk,
(katusetõrv), raualakk (asfalt-lakk), ja asfalt-mastiks.**

Eestlased Ed. Pea ja Aino Telg-Pea tütre Helleni ristsetel 25. detsembril 1936. a. piduperemehe oma majas, Montevideos.

Alumine rida vasakult: Pr. Laine Telg, pr. Parapli, hra A. Parapli (ristlisa), R. Martinson, pr. Alla Milder (ristlema), Ed. Pea (Isa), Hellen Pea (ristlav), pr. Aino Telg-Pea (ema), pr. A. Telg ja hra A. Milder. Teine rida vasakult: Martin Loo-per, keegi lätlane, pr. M. Milder, pr. Uint (leedulanna), Heinr. Uint, Aleks. Telg.

Organiseeritud Välis-Eesti.

Montevideo organiseerimise algidud Montevideo eesti seltskonnas.

Montevideos pole ikka veel saadud eesti seltsi asutada. Omavaheline sobimatus seltsitegelaste vahel ei lase kahjuks asjal kuidagiviisi edeneda ja nii hoiab enamus Montevideo eestlasi end kõrvale. Eriti selgelt ilmnes see just Välis-Eesti päeva pühitsemisel, millal selleks määratud kohta kokku tuli ainult paar perekonda.

Ometi ei saa kuidagi öelda, et Montevideo eestlastel poleks soovi oma seltsi järele. Läänud aasta 1. jõulupühäl ristiti mu tütreke Hellen, kes, olles sündinud 17. juulil 1936. a., on esimene Uruguais sündinud puhastverd eestlane. Sel puhul minu majja kogunenud eestlased kõik tunnistasid, et enamus Montevideo eestlasi siiski tahaks teineteisega läbi käia ja tahaks koonduda eesti seltsi ümber, kui ainult seal valitseks sõbralik õhkkond ja üksmeel. Sedasama korralti ka omavahelisel koosviibimisel hr. Parapli juures uue aasta esimesel päeval ning 10. jaanuaril

hr. Uint'i pool, kelle avaras aias aeg lõbusas vestluses kiirelt kadus.

Seniajani pole aga asi veel paigast nihkunud. Loodame siiski, et praegune killunemine on ainult mööduv nähe ja et süüsed eestlased lõpuks ikkagi aru saavad, et väliseestlased ainult siis midagi suudavad ära teha, kui nad kokku hoiavad ja kui iga kaasmaalane eesti seltsis teretuhud on. Siis loome omale väikese koondise heas usus, et aegamööda võib piskust ka suur kasvada! Muret teeb ainult aineline küly. Montevideos club ju ainult vähe eestlasi, loomulikult ei saa siis ka seltsi kassasse kuigi suurt summat laekuda. Oleks hädasti tarvis asutada oma lugemislaua, et rahuldada süüsete eestlaste nõudmist eesti kirjavarajärele. Ruumide küsimus ei teeks muret — annaksin meeeldi lugemislaua jaoks oma ruumid. Ent puudub peaasi — raamatud. Terve meie eesti kirjavaraku koosneb paarist raamatust, mis Välis-Eesti Ühingu mülle aasta tagasi saatis. Ka eesti ajakirju ei saa meie enam. Tahame siiski loota, et seltsielu clavnemiseega ka raamatute soetamise küsimus soodsalt laheneb.

26. jaanuaril 1937 a. Buenos Airese Eesti Selts „Estonia“ ruumides a-l „Keila“ kapteni ja meeskonna auks korraldatud koosviibimisest osavõtjad: Keskel istub kapten M. Suurman, tema selja taga seltsi esimees A. Luik ja temast paremal teine — asekon sul Th. Gutman.

Välis-Eesti aastapäeva pühitsemine Buenos Aireses.

Välis-Eesti Ühingu juhatusel saadatud kutse ning kava kohaselt kavatses Buenos Airese Eesti selts „Estonia“ pühitseda E. V. aastapäeva õige suurejooneliselt.

Vabariigi aastapäeval võttis kohaliku eesti koloonia liikmeid ühes naaberriikide esindajatega oma juures vastu E. V. aukonsul Finn Halvorsen. Sama päeva õhtul korraldas Eesti selts „Germania“ ruumides peoõhtu pidulikult ceskavaga. Kava kohaselt ütles avasõna seltsi abiesimees J. Taaler, millele järgnes kõne konsul Finn Halvorsenilt. Lauldi Argentina ja Eesti hümnid. Päevakohase kõnega esines veel E. V. asekon sul Th. Gutman. Eesti seltsi segakoor E. Mägi juhatusel kandis ette E. Võrgu „Ma lille sideme võtaks“ ja A. Läte „Laul rõõmulle“. Hra J. Püvi esines klaveril „Ungari rapsoodiaga nr. 2“ j pr. M. Jaakson ning hra. P. Kratchovskiy soololauludega, mida klaveril saatis pr. E. Bernhardt. Kava kohaselt kanti veel ette balletti, ilulugemist ja tantsu.

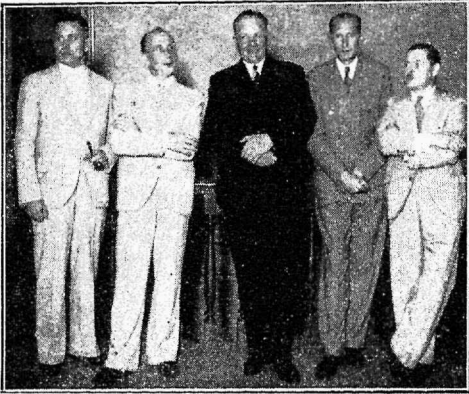
Tujuküllane koosviibimine lõppes tantsuga, mida keerutati varahommikuni „Estonian Boy's Band'i“ saatel.

Helsingi eestlaste passimured.

Helsingi Eesti Selts pööras Eesti siseministri poole märgukirjaga, et võetaks kaalumisele praeguste kõrgete passimaksumade alandamise küsimus neile Eesti kodanikkudele, kes püsivalt elavad välismaal, sest olukord on kujunenud paljudele ülepääsmata raskeks. Viimasel ajal, millal Soome eestlaste passimaksu tunduvalt kõrgendati, on paljud eestlased astunud Soome kodakondsusse. Oma pakves Helsingi Eesti Seltsi juhatus ja Helsingi Eesti koloonia esindajad toovad võrdluseks Soome ja Rootsi välispassi maksusid, mis on Eesti välispassi omaga võrreldes 10—30 korda odavamad.

Välis-Eesti Ühingu järeleparimisele teatati, et Eesti siseminister on võtnud kaalumisele Soome eestlaste passimaksu alandamise küsimuse. Kui meie ametasutustelt ei tulda selles küsimuses vastu, siis on karta ka edaspidi paljude Soomes viivate eestlaste siirdumist Soome kodakondsusesse, mis kuidagi kasulik ei tohiks olla meie rahvuslikust seisukohast.

Helsingi Eesti Seltsi ametlik nimetus on nüüd: Helsingi Eesti Selts R. y., ja tema aadress: Pikku-Robertinkatu 12—14, Helsingi.

Buenos Airese E. S. „Estonia“ juhtivaid tegelasi ühes kauge külalisega a-l. „Keila“ kapteniga M. Suurmaniga. Vasakult: A. Dickbein, O. Melkop, kapten M. Suurman, asekonsul Th. Gutman ja A. Luik. Kõik 4 astusid V.-E. Üh. liikmeks.

Buenos Airese eestlaste seltskondlik elu.

Mis puutub Buenos Airese eesti seltsi tegevusse, siis võiks sellega täiesti rahul olla, kui seltsi tegevuse eesmärgiks lugeda pidude, teeõhtute ja igasuguste muude koosviibimiste korraldamine. Neid on seltsis küllalt olnud, eestlased on kokku tulnud ja aja lõbusalt mööda saatnud. Kuid minu arvates ei tohiks seltsi tegevus kuidagi viisi sellega piirduda. Oleme täiesti maha jäänud eesti kultuursest vaimust ega tunne meie kodumaa iseseisvusaaja saavutusi. Meie lapsed segunevad võõra rahvaga, omandades võõra keele ja võõrad kombed. See on ju arusaadav — käivad nad ju kohalikkudes koolides, kus Eestist midagi ei teatu. Ning kodus kõnelevad vanemadki tihtipeale juba võõrast keelt, tarvitades emakeelt vaid veel harva. Nii on väliseestlaste lapsed enamuses Eestile täiesti võõrad ja ei oska oma vanemate keelt peagu sugugi. Siin oleks suur ja tünilik tööpõld seltsi tegevusele, aga seni pole sel alal midagi ära tehtud.

Õeldu pole mitte etteheiteks seltsile, sest kõige parema tahtmise juures ei suudagi selts siin midagi ära teha. Kuidas tõkestada ümberrahvustumist, kui ainelised võimalused on äärmiselt piiratud, kui puuduvad õppeabinõud ja asjatundjad-õpetajad, kes oskaksid korraldada kursusi ja koole ja oskaksid äratada väliseestlaste lastes huvi ja armastust nende vanemate kodumaa vastu? See on suur ja vastutusrikas ülesanne ja ta nõuaks inimese täit tööjõudu, siis aimult võiks loota edule.

Muidu aga areneb seltsielu edu tähe all. Selts on muretsenud omale iseseisvad ruumid, kuhu on ostetud tarvilik mööbel ja

iseegi klaver. Samuti peab nüüd eestlane puhvetit, nii et meil on seltsis täiesti oma tuba ja oma luba. Seltsi ümber on koondunud ligi sada eestlast.

Ruumide muretsemise eest võlgneme tänu konsul Gutman'ile, kes ka muidu on energiliselt kaasa aidanud eestlaste koondamisele seltsi ümber. Alati ja kõigi vastu sõbralik, ei ole konsul Gutman seltsi ürituste puhul kunagi oma nõu ja abi keelanud, võttes ka isiklikult seltsi tegevusest osa nii palju, kui aeg ja ametikohustused seda lubavad. Jääb ainult soovida, et seltsis valitsev sõbralik õhkkond edasi kehtaks!
R. P.

„Keila“ Buenos Aireses koosviibimine eesti seltsis.

Argentiina eestlastele on alati olnud suursündmuseks Eesti laevade külastkäik. Järjekorral seltsi sõidul L.-Ameerikasse külastas k. a. algul E. Bergmann & Ko. laev aurik „Keila“ Buenos Airese sadamat. Kapten Suurman ühes a-l. „Keila“ meeskonnaga on juba hästi tuntud Argentiina eestlastele oma endistest sõitudest.

26. jaanuaril korraldati eesti seltsi „Estonia“ ruumides koosviibimine kapten Suurmani auks, mis möödus haruldaselt ülevas meeleolus. Rahvast oli, vaatamata sellele, et koosviibimine leidis aset nädala keskel, võrdlemisi palju ja pidu kestis kohalikkude eestlaste orkestri saatel kuni kella 3-ni hommikul.

Samal õhtul otsustasid kapten Suurman ja 4 kohalikku eestlast astuda Välis-Eesti Ühingu liikmeks, mispuhul tehti ihine ülesvõte.

Tänavu viibis ka teine eesti aurik „Koidula“ Argentiinas, kuid kahjuks ei peatumud ta Buenos Aireses. Seega oli kohalikul eesti seltskonnal võetud võimalus kapten Mämapso ja a-l. „Koidula“ meeskonna auks korraldada koosviibimist.

Sao Paulo eesti seltsi tegevusest.

Sao Paulo Eesti Selts „Uus Kodu“ tegi käesoleva aasta algul oma ruumidele remondi. Remondiküsimust arutas erakorraline peakoosolek 3. jaanuaril, milleks loodi eriline komisjon, kes pidi selgitama remondi ulatuse ja koostama eelarve. Kuna remont maksab umbkaudu 1 conto ja seltsil praegu niipalju raha ei ole, otsustati teha omavahelist laenu seltsi heaks. Konsul Finn B. Arnesen on lubanud omalt poolt rahalist toetust kuni 1 contoni.

*

Seltsi propagandatoimkonna juht Jüri Viinamaagi sai kodumaalt pühapäevakooli tarvis eestikeelseid lugemikke, aja-

Berliini eestlased koosviibimisel Vabariigi aastapäeval.

Laua otsas istuvad paremalt: pr. Kippasto, Eesti saadik K. Tofer, pr. Tofer, saatkonna nõunik G. Merl, pr. Helmi Elner, saadiku seljataga seisavad: Berliini E. S. esimees G. Mägar, temast vasakule — lauljatar pri. Hablitz, E. S. endline esimees A. Kippasto ja Tallinna ärimees M. Piperil.

loo- ja maateaduseraamatuid, noote ja kaks grammofoniplaati. Jüri Viinamägi korraldab eduga Brasíilia eesti noorte si-depidamist ning kirjavahetust kodumaa noortega.

*

Senine seltsi einelauapidaja E. Kvartström kolis jaanuari algul seltsist välja ja uueks einelauapidajaks sai pr. Kalju, kes ka varem seltsi einelauda on pidanud.

E. V. aastapäev Berliinis, Londonis, Budapestis ja Brüsselis.

Eesti Vabariigi aastapäeval oli saadik K. Tofer abikaasaga korraldanud Berliinis viibivatele eestlastele vastuvõtu.

Samal õhtul kogunes ligi nelikümmend eestlast Berliini Eesti Seltsi poolt korraldatud koosviibimisele. Tervituskõnega esines seltsi esimees G. Mägar, millele järgnes saadik K. Toferi päevakohane sõnavõtt. Berliinis viibivad Eesti lauljatarid ja näitlejad, teiste seas ka Helmi Elner, pakkusid oma ettekannetega suurt naudingut ning said rohkelt kiiduavaldusi. Hiljem kõlas ühine eesti laul ja tujukül-lane õhtu lõppes tantsuga.

*

Vabariigi aastapäeval oli saadik A. Schmidt abikaasaga korraldanud Londoni Eesti koloonia liikmetele vastuvõtu saatkonna ruumides. Päevakohase avakõnega tuletas saadik A. Schmidt meelde tähtsamaid sündmusi riigi algpäevist ku-ni käesoleva ajani. Saadiku vaimustav kõ-ne lõppes hümniga võimsa laulmisega.

Aktuse kontsertosas esinesid proua M. Bick, saadiku abikaasa proua Schmidt ja viiulikunstnik H. Anton. Londoni Eesti seltsi esimehe E. Sarve ettepanekul saadeti tervitustelegramm rü-givanemale ja vägede ülemjuhatajale. Hil-jem korraldas pr. Schmidt külalistele tee-laua, kus veedeti mõnusalt aega hilise öö-tunnini.

*

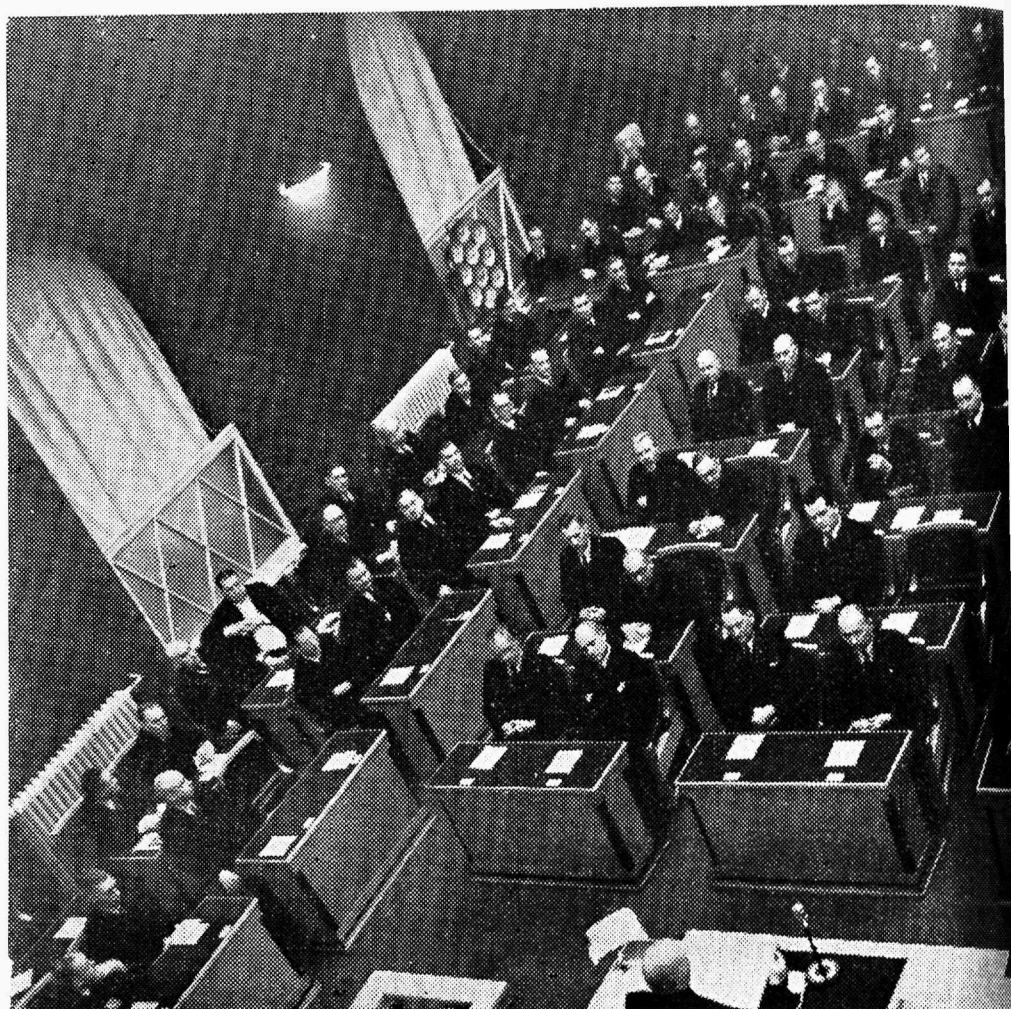
Budapestis elutsevad eestlased pühitse-sid Eesti Vabariigi aastapäeva väärika pi-dulikusega. Eesti koloonia ühes Turaani ühinguga oli korraldanud piduliku koos-viibimise hotell Gellertis — Budapesti suurimas ja elegantsemas lokaalis.

Eesti diplomaatline esindaja Ungaris Richard Jöffert pidas alguses eesti-keelse ning hiljem ungarikeelse ettekande Eestist. Järgnesid muusikalised ettekand-ed ja deklamatsioonid, mis võeti vastu suurte kiiduavaldustega.

Ühenduses piduliku koosviibimisega oli Eesti diplomaatline esindaja korraldanud õhtusöögi Eesti sõpradele ja hõimutegelas-tele.

*

Käesoleva E. V. aastapäeva pühitsemise korraldus langes Belgia Eesti Rahvusseltsi hooleks, milline on nüüd ainsaks eestlaste organisatsiooniks Belgias. Möödunud aasta järjekindla seltsitegevuse tõttu on jõutud koondada enamjagu eestlasi seltsilikkme-teks ja saavutada kasaoodatud üksmeel omavahelises läbikäimises. Säärastel tin-gimustel võis ette näha head kordaminekut ja elavat osavõttu riigi aastapäevast.

Rahvuskogu pidulik üldkoosolek 19. veebruaril. Vaade rõduilt alla saali. Keskel ja vasakul —

Aktus koosviibimisega korraldati seltsi ruumides Brüsseli raekojaplatsil, Brüsseli ja Antwerpeni konsulaatide kaasabil.

Võtsid osa hulk külalisi, nende seas Brüsseli aukonsul oma poja Richard Drumond'iga, Läti saatkonna I sekretär ja pr. Girgenson, Leedu saatkonna attaché hr. Stašinskas, Antwerpeni konsul hr. Pärli, Belgia-Eesti Kaubanduskoja president hr. Ectors, kaubanduskoja abipresident ja pr. Troosters, kaubanduskoja sekretär hr. Lambotte.

Aktuse avas seltsi esimees hr. Blumfeldt, millele järgnesid pikemad kõned konsul E. Pärliilt ja aukonsul Drumond'ilt. Kaubanduskoja president peale

oma tervituskõnet andis selle päeva puhul üle näituskomitee poolt Brüsseli konsulaadi sekretärile pr. O. Gutmanile kuldmedali ülesnäidatud teenete eest. Peale selle kuulasid koosviibijad Belgia riigisaa-tejaama poolt edasiantavat päevakohast kõnet, hümmu ja eesti muusikat, mis kestis ligi tund aega. Selle eest peab avaldama suurimat tuntu Antwerpeni aukonsulile hr. Kerbeckile ja konsul hr. Pärlile.

Koosviibimine ja tants kestsid hommiktundideni ja näib, et siinsed eestlased omavad kõik sügava rahvustunde, mis neid koondab ühiseks pereks ja üle kannab kõigist lahkkelidest. K.

ruaril s. a. kus kõneles riigivanem K. Päts.
1. koda, paremal 3 rida pinke— 2. koda.

Möödunud aasta Belgia eestlaste seltskondlikust tegevusest.

Üks ajavahemik on jällegi läbi siinsete eestlaste elust, eemal kodumaast. Kui alles möödunud algaval aastal seltside ühinemisel paljud vaatasid optimistlikult tulevikule ja kõik näis minevat väliselt palju paremini, siis karm välismaa elu ja ka koduigaatus on vajutanud paljudele inimestele kavatsustele oma märgi. Kodumaale tagasisõitjate arv kasvab pidevast pideva. See kõik vähendas seda väikest peret, mis siia Lääne-Euroopa osasse veel oli jäänud püsima. Üldine Belgiast lahkunud eest-

laste arv osutus möödunud aastal kaugelt üle 70-ne, mis moodustab enam kui veerandi tervest Brüsseli eestlaste arvust.

Juhtivamatest lahkujatest naisperes võiks mainida prl. Bandti, prl. Juhti ja pr. Ouna, ning meesperest Sauna, Gutmani, Dardovsky'd, Tõrukest ja Kalmanit.

On loomulik, et seltsielu on suure liikmete arvu langemise tõttu palju kannatanud ja passiivsemaks jäänud, nii et pidude pidamine on raskendatud, ja nii V.-Eesti päeval kui ka jõulude ajal tuli leppida väikese omavahelise teelauga. Seltsielule ei ole mõjunud hästi ka konsul Pärli eemalejäämine, kuna ühes temaga on eemaldunud

mitmesugustel põhjustel teisigi kohalikke eestlasi.

Möödunud aasta viimasel veerandil asus tagasi kodumaale senine seltsi esimees Kalme-Kalman, kes oli esimesi pioneere seltsi tegevuses ja võttis osa nii asutajana kui ka juhtijana kõikide eesti seltside elust. Ühes Kalmega läikus ka juhatuses hr. Pert, kes oli viimastel aastatel üks kohusetruimaid seltsi tegelasi.

Nende lahkumisel peeti uus erakorraline üldkoosolek juhatusse täiendavateks valimisteks. Koosolekust võttis osa paarkümmend liiget, ja uus juhatus täiendati järgmiselt: esim. Blumfeldt, abi Kondor, kirjatoimetaja P. Kalugin, abi pr. Saarts, laeaur Piiber ja abi pr. Prooshallik. Revisjonitoimkonda — Mikkel Kiipli lahkunud Tali asemele.

Berliini Eesti Seltsi tegevusest.

Berliini Eesti Selts pidas 10. veebruaril oma peakoosolekut, mida juhatas H. Rahamägi. Koos oli umbes pool seltsi liikmeskonnast ning aruannete ja elarve kinnitamine läks üksmeelselt.

Möödunud aasta seltsi tegevuses on valitsenud loidus ja ühistest ettevõtetest oli osavõtt väga väike. Peakoosolekul arutati võimalusi seltsitegevuse elustamiseks ja kuidas sellele kaasa tömmata endisest suuremal arvul liikmeid.

Ühtlasi otsustati käesoleval aastal korraldada kooskõimiste kõrval ka ettekandehõntuid, peeti soovitavaks eesti laulu harustamist ning otsustati rohkem tähelepanu pühendada seltsi raamatukogule.

Seltsi juhatus valiti järgmiselt: esimees G. Mägar, abiesimees G. Meri, laeaur A. Kippasto, sekretär Evald Uustalu ning liikmeteks prl. L. Sauks ja Joh. Kivi. Revisjonikomisjoni liikmeteks valiti pr. Elise Tomberg, pr. A. Klohn ja prl. Elfriede Voitk.

E. V. aastapäev Varssavis.

Eesti Vabariigi 19. aastapäeva pühitseti Varssavis eriti suurejooneliselt. Seda põhjustas Tartu Meeslaulu Seltsi külaskäik Poolasse.

Juba 22. veebruaril algasid pidustused korp. „Rotalia“ ja V. E. korp. „Väinla“ Varssavi koondiste poolt E. V. aastapäeva puhul korraldatud kommertsiga, millest osa võtsid külalistena saadik H. Markus, saatkonna sekretär A. Koern, sõjaväe esindaja kolonel H. Raidna ning Varssavis õppivad korp! „Leola“ ning korp! „Ugandala“ liikmed.

Järgmisel päeval jõudis Varssavisse Tartu Meeslaulu Selts ning andis samal õhtul konservatooriumi saalis kontserdi, mis tõmbas kokku palju muusikahuvilisi. Varssavi eestlastele see kontsert oli suursündmuseks, nii et parketil võis kuulda palju eesti keelt. Kontserdil viibis ka saatkonna personaal saadik H. Markusega eesotsas.

24. veebruaril saadik H. Markus koos abikaasaga võtsid saatkonnas vastu arvukalt kogunenud eesti koloonia. Varssavi eestlased saatsid „kodumaa pinnal“ mööda liigutavaid hetki. Ühiselt lauldi hümmi ning teisi eesti laule. Sama päeva õhtul

Korp! Rotalia ning V.-E. korp! Väinla Varssavi koondiste kommerts 22. veebruaril 1937.

Istuvad vasakult: kolonel Raidna, saadik H. Markus, korp! Väinla esim. Kaar, korp! Rotalia esimees Pals, saatkonna sekretär Koern hra Vaher. Selsavad vasakult: hrad Lamp, Koppel, Pent, Jimoja, Sonn, Voore, Keskküla, Tomson, Bolmann, Saretok.

saadik H. Markus esines Poola ringhüülingus kõnega, milles kriipsutas alla Poola ja Eesti vahel valitsevaid südamlikke vahekordi. Pärast kõnet esines Tartu Meeslaulu Seltsi koor 6 palaga, millest, nagu see selgus hiljem, poolakaile oli kõige rohkem meeldinud „Tuljak“.

25. veebruaril Varssavis viibinud eesti üliõpilased korraldasid eesti õhtu Välimaa Üliõpilaste Klubis P. A. Z. Z. M. „Liga“ juures. Õhtu oli määratud Eesti tutvustamiseks igasugusest rahvusest üliõpilastele, kes on selle klubi liikmeiks. Saatkonda esindas kolonel H. Raidna. Kavas oli hr. V. Saretoki ettekanne teemal „Üliõpilaste organisatsioonid Eestis“, prof. V. Ernitsa ettekanne kirjanik Oskar Lutsu üle. Mõlemad ettekanded võeti vastu kuulajate poolt huviga. Pärast kõnesid esines Varssavis viibiv prl. H. Grauen Lemba „Hällilauluga“, milline ettekanne sai suurte kiiduavalduste osaliseks. Kokkuvõttes peab tähendama, et see õhtu Eesti propagandale Varssavis palju kaasa aitas.

Stokholmi Eesti Sells

oma peakoosolekul 2. veebruaril valis seltsi esinaiseks pr. Ally Barrén'i senise esimehe hr. E. Tiituse asemele, kes pärast mitmeaastast seltsi juhtimist ameti maha pani. Esinaine abiks valiti pr. A. Sandberg. Need valimised on muuseas selle ülekaaluva osatähtsuse väljenduseks, mida naiselement moodustab seltsi liikmeskonnas. Kirjatoimetajaks valiti preili Sigrid Jürgenson, tema abiks preili R. Koroleva, laekuriks hr. R. Kask ja tema abiks hr. A. Nömborg.

Läinud aasta jooksul on selts reeglipäraselt iga kuu esimesel teisipäeval koos käinud, välja arvatud kolm suvekuud, millal igasugune seltskondlik elu Stokholmis teatavasti välja sureb, kuna suvets kolitakse elama maale või saarestikku. Koosviibimisteks on üüritud kohaliku saksa seltsi ruumid, Grevturegatan 14, mis asuvad tsentrumis ja ühtlasi parimas linnaosas, Östermalmsis.

29. novembril, Väli-Eesti päeva puhul, korraldas selts suurema piduliku koosviibimise Tattersali peosaalis, mispuhul Vabariigi saadik hr. Laretei esines kõnega.

Peakoosolekul seltsi liikmed-daamid, pr. Barrén'i eestvõttel, otsustasid korraldada omavahelisi koosviibimisi 1 või 2 korda kuus, mille jooksul tehakse käsitööd, mille tulemused hiljem seltsi kassa täiendamise otstarbel ümber muudetakse rahaks.

Peale selle arutati peakoosolekul küsimust, kuidas suurendada Väli-Eesti ajakirja levikut kohalike eestlaste hulgas. Peeti soovitavaks, et viimased hakkaksid

võimalikult suuremal arvul ajakirja regulaarseteks tellijateks.

E. V. aastapäev Kopenhaagenis.

Kopenhaagenis pühitseti tänavu Vabariigi aastapäeva erilise pidulikkusega. Terve rida vastuvõtte, lauljanna pr. Th. Rei küülaskäik ja esinemine Taani raadios, Taani-Eesti sõprusühingu pidu jne., kõik see andis rõhkesti kõneainet Taani pressele, kus vist kogu iseseisvuse aja jooksul pole antud Eestile nii palju ruumi, kui just käesoleval aastal.

Vabariigi aastapäeval korraldati meie saatkonnas vastuvõtt, kuhu olid kokku tulnud kohalike eestlaste ja Taani seltskonna esindajad, meie aukonsulid j. t. Vabadusepäeva pidustustele oli sõprusühingu poolt Kopenhaageni külaliseks palutud lauljanna pr. Rei, kes peale esinemist Stokholmi raadios 25. veebruaril Kopenhaageni jõudis.

Proua Rei auks korraldas peakonsul Ernst Carlsen 26. veebruaril koosviibimise oma kodus, millest osa võtsid Taani välisministeeriumi kõrgemad ametnikud, kunstnikke ja presse esindajaid ja kus pr. Rei kandis ette Eesti laule, mis suurt tähelepanu äratas.

28. veebruaril korraldas Taani-Eesti Ühing suurema peo Hotel d'Angleterre's, millest võtsid osa umbes 100 külalist, nende hulgas Taani välisministri dr. Munch'i abikaasa. Ins. With'i poolt udupiltidega loengut järele Eesti üle esines lauluga pr. Rei, kandes ette eesti laule. Erilise tähelepanu osaliseks sai Prit Ardana hällilaul, mis seni ainult käsikirjas olemas. Pidulauas kõneles muuseas Eesti esindaja hra A. Tuldava. Koosviibijate tungival palvel esines pr. Rei söögi järele veel kord lauluga, mis jälle vaimustatud kiiduavalduste osaliseks sai.

1. märtsil esines pr. Rei Taani raadios puht Eesti programmiga, ning tema esinemine leidis väga head arvustamist Taani presstes. Peale pidustusi viibis pr. Rei veel mõned päevad Kopenhaagenis, osa võttes tema auks korraldatud koosviibimistest. I. R.

Helsingi eestlaste seltsielu.

28.1. peeti HES-is peakoosolek seltsi ruumides, millest kaunis rõhkel arvul osavõtjaid oli.

Kui eelmise aasta aruanne oli heaks kiidetud ja ka eelarve tulevaks aastaks kinnitatud, valiti seltsile uus juhatus, kuhu said prd. Schwalbe, Nikko, Päckilä ja hrd. Kadakas, Klausen ja Nikko, revidentideks jäid endised, nim. härrad Höbemägi, Kingo ja Niilo.

Helsingi Eesti Seltsi uus juhatus.

Istuvad vasakult: pr. A. Nym an — juh. l. kand.; pr. O. Nikko — sekr. abi; pr. M. Päk-
k il ä, — sekretär; K. Sah ras — juh. l. kand.; pr. J. Sch walbe — esinaine; O. Nikko —
esin. abi; pri. E. Org — sekr. abi; H. Kad ak — juh. liige.

Veebruar on järjekindlalt siinsete eestlaste elus aktiivsemaid kuusid juba selle-
gipäras, et siis seltsi ruumid seesugused-
ki eestlased üles otsivad, kes harilikult
ajapuudusel mitte ei saa seltsi elust osa
võtta. Tänavu elati siin jälle Eesti
vabariigi iseseisvuse päeva puhul tõsisel
kõrgepingel — pidustusi ja koosviibimisi
oli korraldatud nii palju, et neid kõiki või-
malik polnud ühel päeval pidada.

Iseseisvuse päevadel olid sinne Eesti
saadik ja proua Rebane palunud
kella 5 teele hulga Eesti sõpru, Soome
valitsuse liikmeid, teaduse ja kunsti
esindajaid ning siinseid eestlasi.

Õhtul oli ülikooli pidusaalis sinne Soome-Eesti Ühingu poolt korraldatud pidu-
lik aktus, millest Soome pealinna pa-
rema seltskonna esindajad olid ilmunud
osa võtma. Koorilaulu järele, mida sinne
Kansalliskuoro Armas Maasalo
juhatusel esitas, kõneles haridusminister
Kukkonen, millele järgnesid eesti
kunstniku Ida Aav-Loo ettekanded. Pi-
dukõnega esines kirjanik Aino Kallas,
kes alla kriipsutas südamesse minevate
sõnadega luuletaja Lydia Koidula tähtsust
eesti ärkamiseajale ja Eesti iseseisvusele.
Kavas oli veel minister H. Rebase kõne ja
rahvakooli poegopilaste laulupalad. Aktu-
selt saadeti riigivanem K. Pätsile õnnesoovite-
legramm.

Aktusele järgnes koosviibimine siinses
parimus hotellis — Kämpis, millest väga
elavalt osa võeti.

Kuna Helsingi Eesti Seltsil võimalus
puudus iseseisvuspäeval pidu korraldada
— oli ju eelpooldatud pidustus nõud-
nud peagu terve päeva — peeti seltsi ruu-

mides koosviibimine järgmisel päeval, 25.
veebruari. Ka sinna oli haruldaset rohket
arvul rahvast kokku tulnud, nii et avarad
seltsi ruumid kippusid kitsaks jääma. Mõ-
nusalt väiksemate laudade üüres istudes
kuulati proua Schwalbe avasõnad ja mi-
nister Rebase tuumakas kõne, millele
järgnesid prouade Ida Aav-Loo ja
Goldschmidt'i soololaulud, pri. T.
Kõressaare ihulugemine (kandis ette siinse
eestlase hra Jaski luuletuse), hra Hen-
rikseni laul ja pr. Nikko ning hr.
H. Kadaka poolt eesti rahvariietes
esitatud tants. Seltsi perenaised olid hoolt
kannud kohvi- ja teelaua eest ja varsti
läks lahti ka tants, mis kestis üle pooleöö.

*

Soome-Eesti Ühingu aastakoos-
olek peeti siin kalevalapäeval. Esi-
mees, nüüdne Soome president Kyösti Kal-
lio seletas ühingu tegevust läinud aastal
ja tuletas meelde hiljuti siit surma läbi lah-
kunud prof. Santeri Ivalo't. Kuna senine
esimees vabariigi presidendina ei või enam
ühingu tööd juhatada ja kuna ka esimehe
abi riiginõunik Paasikivi praegu välismaal
viibib, — valiti uueks esimeheks prof. A.
M. Tallgren ja abideks peajuhataja
Mauri Honkajuuuri ning minister
Urho Kekkonen. Sekretäriks tuli dr.
Elsa Enäjärvi-Haavio ja varahoid-
jaks dr. Kustaa Vilkuna. Juhatusse va-
liti veel järgmised uued liikmed: vanh.
õpetaja E. A. Saarimaa, koolinõunik
A. Salmela, mag. Kerttu Mustonen
ja mag. Sukselainen. Endistest ju-
hatuse liikmetest jäid edasi juhatusse:
mäenõunikud Kolehmainen ja Pa-
loheimo, prof. V. Salminen, dokto-

Eesti Vabariigi aastapäeva pühitsemine Helsingi Eesti Seltsis.

Laua taga istuvad vasakult: ooperilaulja pr. Ida Aav-Loo, saadiku pr. Rebane, saadik H. Rebane, Helsingi E. S. esimees pr. J. Schvalbe, pr. Grünthal-Ridala, lektor Grünthal-Ridala j. t.

rid Louhivuori, Aarne Anttila ja L. Hakulinen ning revidentideks rektor V. Musikka ja mag. H. E. Virkkunen. A. N.

E. V. aastapäev Riias.

Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Selts pühitses pidulikult 19. E. V. aastapäeva aktusega oma seltsimaja avaras saalis, mis sel puhul oli ehitud rohelistega, loorberipuudega ning Läti ja Eesti lippudega. Aktusest võtsid osa selleks puhuks Riiga saabunud eesti delegatsiooni liikmed — haridusminister A. Jaakson, kindral G. Kauler ja Eesti-Läti Ühingu abiesimees Rahvapanga dir. A. Kask, V.-E. Ühingu juhatuse liige J. Mölder, Läti aukonsul Tallinnas R. Aavakivi, atašee V. Saarsen, konsulaadi sekretär V. Kruus, Riia eesti seltskonna esindajad j. t.

Aktuse avas Läti eesti organisatsioonide liidu esimees J. Verendel, kuna sellele järgnevate kõnedega esinesid haridusminister A. Jaakson ja sõjaväe atašee kolonel V. Saarsen. Sellele järgnesid laulukoori ettekanded. Peale vaheaega REHA näitetrupp kandis ette Kangermani näidendi „Millest kõnelesid kahurid“. Pidustus lõppes balliga.

Eesti seltsi tegevus Aluksnes.

Seltsi liikmete arv 1936. a. oli 86, peale selle tegutses seltsi „Noorte ringis“ veel 46 liiget.

Aasta jooksul on juhatuse pidanud 11 koosolekut, korraldanud 3 avalikku pidu ja ühe omavahelise perekonnaõhtu Välis-Eesti päeva puhul. Peale selle on organiseeritud Välis-Eesti Ühingu ja Eesti Haridusliidu kaasabil kaks ekskursiooni Eestisse, kus külastati Tallinnat ja Tartut. Mõlemast ekskursioonist võttis osa üle 40

isiku. Seltsi „Noorte ring“ on oma jõududega korraldanud kolm omavahelist teedõhtut segaettekannetega. Eriti meeletu hulka oli uue aasta vastuvõtmine.

Kogu möödunud aasta on seltsi majastu asi olnud seltsi juhatuse valulapseks. Vaatamata sellele, et oldi kindel, et 30-daks aastapäevaks selts omab maja, on see ikkagi teostamata mitmel põhjusel, mis ei olenenud tegelasist.

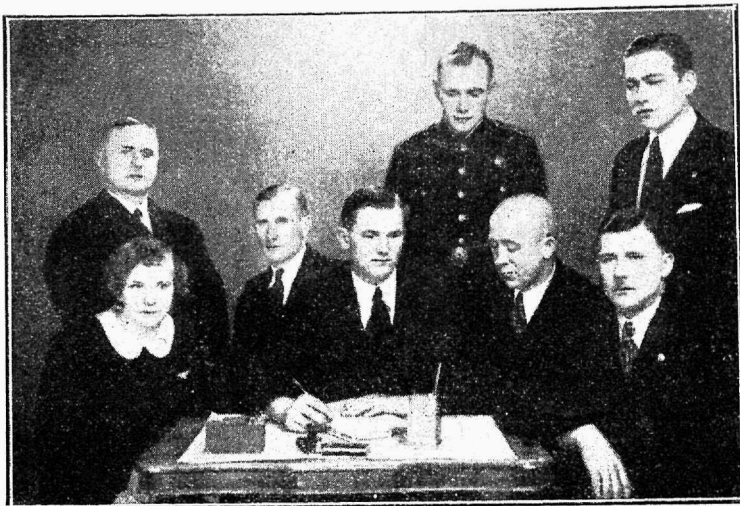
Peale kahe ehitusplatsi linnas omab selts veel laudu, planke, palke ja muud ehitusmaterjali ning f. s. 12.500 raha. Ollakse kindel, et 1937. aasta on õnnelikum ja Aluksne eestlased tulevase aasta võtavad vastu juba omas kodus.

K. a. 31. jaanuaril pidas selts oma peakoosolekut. Koosolekust võttis osa 40 liiget. Juhatuse valimistel valiti uuesti tagasi vanaduse järele väljalangenud Joh. Tiro, Ant. Tõugjas ja A. Kokamägi. Ed. Nestori ja I. Kuresoni asemele, kes juhatusest välja langesid, valiti N. Vindt ja Alf. Kass.

21. veebruaril pühitses Aluksne Eesti Hariduselts Eesti Vabariigi aastapäeva. Sel puhul oli korraldatud aktus ja pidu Aluksne seltskondliku smajas. Aktuse avas seltsi esimees Joh. Tiro, millele järgnes Eesti propagandatalituse esindaja O. Viirsoo sütitav kõne.

Lühikese vaheaiga järele järgnes aktusele Andr. Särevi dramatiseeringu „Vidriku parun“ ettekanne, mis sai rohket aplauside osaliseks. Peab tähendama, et näitejuht hra V. Sooserv, kes näidendi lavastas, juhatades samal ajal seltsi näitekursust Aluksnes, oli tõesti osava käega meisterdanud näidendi tüübid ning loonud elutruu mängu.

Peost võttis osa rohkesti kohalikke ja ümbruskonna eestlasi ning läti seltskonna esindajaid.

Istuvad vasakult:
pr. Tiro, J. Tõug-
jas—ablesimees,
Ed. Nestor — kir-
jatoimet, A. Kla-
sepp — laekur,
Joh. Tiro — esi-
mees. Seisavad:
Aug. Kokamägi,
Anton Tõugjas
ja J. Cecer.

Mitmesugust.

Läti eestlased kodumaal Vabariigi aastapäeva pü- hitsemisel.

Vabariigi aastapäeva eelõhtul, 23. veebruaril, saabus Vana-Laitsnast ja Homulist kokku 13 eestlast Tallinna, et siin osa võtta meie riigi iseseisvuspäeva pühitsemisest. Külalisi oli jaamas vastu võtmas Välis-Eesti Ühingu sekretär, kes osa saabumid paigutas N.M.K.Ü.-sse öökorterisse, kuna ülejäänud läksid oma sugulaste juure. Välkese ekskursiooni juhiks oli V.-Laitsna E. Haridusseltsi esim. Julhus Nurk. Läti eestlastega oli kaasa sõitnud ka Ühingu Valga osak. liige R. Raag.

Tallinna linna komandandi lahkel loal võimaldati Läti eestlastele paraadi jälgimist Vabadusväljakul külaliste tribüünilt. Peale paraadi vaadati linna ning õhtul viibiti „Estonias“. Samuti külastati ka järgmisel õhtul „Estonias“ ooper „Halka“ etendust, mis külalistele jättis sügava mulje. „Estonia“ teatri juhatus oli Läti eestlastele võimaldanud hinnaalandusega osavõtu etendustesi.

Neljapäeval viibisid Läti eestlased haridusministri abi V. Pätš'i juures, kõneldes temaga V.-Laitsna eestlaste kooliühendust ja seltsiühust. Hiljem tehti ka viisit metropoliiti Aleksandrile, kus selgitati eesti ap.-õigeusu koguduse asju V.-Laitsnas.

Lätist tulnud külalised lahkusid Tallinnast heade muljetega neljapäeva õhtul, et sõita Tartu, kust peale lühikest peatust tagasi siirdutakse kodukohtadesse.

Saabunud ja lahkunud väliseestlasi.

Rootsi-Ameerika liiniga saabus 6. märtsil kodumaale pr. Elisabeth Weingarten.

Sama laevaliiniga sõitsid New Yorki Aleksander Allikson, prl. Hinna Elend, George Puskar ja Välis-Eesti Ühingu liige G. Alexius, kes sealt edasi sõitis Alaskasse.

Norddeutscher Lloyd'i laevaga „Europa“ saabus 16. veebruaril kodumaale Eesti suurtööstur Oskar Kerson ja 26. veebruaril prl. Hermine Seeblum.

Sama laevaliiniga sõitis 2. märtsil P.-Ameerikasse Voldemar Karro.

A.-s. Eesti Reisibüroo kaudu sõitis 27. veebr. Šanghaisse Välis-Eesti Ühingu liige ins. Edward John Poola. 10. märtsil siirdusid Sydneysse, Austraaliasse, Siegfried Michelson, Peeter Jürgenson, Ilmar Kook ja Ivan Gutman.

Märtsi algul saabus kodumaale vana Kanada eestlane Eduard Moro, et siin tervist parandada.

22. a. eest Ameerikasse rännanud August Vellberg, kodumaale saabudes, on avaldanud Tallinna linnavalitsusele soovi omale Tallinnas kinnisvara omandada, sest välisriigi kodanikuna tal peab olema selleks Eestis vastav luba.

8. märtsil alustas reisi Austraaliasse 2 Narva koolipoissi, vennad Kaljo ja Bruno Essensoniid, kes siirduvad Sydneysse oma onu Hugo Sim'u kutsel, kes seal omab pagaritööstuse.

V.-E. Ühingu teateid.

Välis-Eesti Ühingu on koostanud kava vabaharidustöö korralduse kohta Lätis, mis koostatud eelarve järgi nõuaks kulu aastas 2835 krooni. Nii kava kui ka eelarve koostamisel olid Ühinguale abiks Läti eestlaste olukorra tundjad, Ühingu Valga osakonna juhatus ja Eesti Piirimaade selt-si esindaja.

Välis-Eesti Ühingu juhatus määras Ühingu korralduse peakoosoleku 20. aprilliks k. a. kell 19.30 Tallinnas Seltskondlikus majas. Sellekohane kutse ühes päevakorraga saadeti välja kõikidele liikmetele.

Välis-Eesti Ühingu korraldava toimkonna lüge A. Aulik võttis osa koosolekust, kus arutati kolme Balti riigi seltskondlikkude organisatsioonide ühendatud konverentsi küsimusi. Konverentsi peetakse 12.—14. juunini k. a. Tallinnas. Kuna konverentsi puhul korraldatud ekskursioonist kavatsesid osa võtta ka Leedus ja Lätis elavad eestlased, saatis Ühingu nende organisatsioonidele konverentsi esialgse kava ning otsustas saabuvaid suguvendideid vastu võtta.

Hiljuti Eesti Kulturfilmi poolt kokku kutsutud nõupidamisel väliseestlaste varustamise asjus kodumaa filmiga võttis osa Ühingu abiesimees Ed. Riisman. Näib, et filmiküsimus on juba jõudmas teostamise ajajärku.

Välis-Eesti Ühingu juhatus võttis vastu järgmised uued liikmed:

Aben, Karl, õpetaja, Tartu.

Feldveber, Karl, mdeinsener, Tallinn.

Kala, Herman, kindlustustegelane, Tõrva.

Kippel, Constantin, elektro-mehaanik, New York.

Kuller, Theodor, kullasepp, New York.

Kääny, Rudolph, tekstiiljoonistaja, New York.

Kääny, Valerie, tekstiiljoonistaja, New York.

Lacht, Jacob, klaverimehaanik, Long Island City, N. Y.

Salmon, John, kanafarmer, Brisbane, Austraalia.

Simson, Eduard, muusik, Sydney.

Treiman, Julia, New York.

Veskberg, Renate, New York.

Välis- ja kodueesti noorte kirjavahetus areneb.

Eelmises „Välis-Eesti“ numbris teatasime Välis-Eesti Ühingu ja Õpilaste Kirja-

vahetuse Rahvusvahelise Eesti Büroo koostööst sidemeteloomisel kodu- ja väliseesti noorte vahel. Nüüd astus ka Eesti Õpetajate Liit ühendusse V.-E. Ühingu ja ning andis välis eesti noortele edasisaatmiseks 17 õpilaste kirja.

Et kirjade saatmise korda lihtsustada, andis Ühingu eelmainitud organisatsioonidele kõikide väliseesti seltside aadressid, paludes sissetulnud õpilaste kirjad otse edasi toimetada. Ka teatas Ühingu sellest väliseesti organisatsioonidele, paludes nende kaasabi kirjavahetuse arendamiseks välis- ja kodueesti noorte vahel.

Ekskursioon Pariisi näitusele.

Välis-Eesti Ühingu juhatus otsustas korraldada oma liikmetele ning nende poolt soovitatud isikutele ekskursionni Pariisi rahvusvahelisele näitusele. Ekskursion on väljub Tallinnast autobusel 7. juulil, peatudes tähtsamates linnades, nagu Riias, Königsbergis, Berliinis, Hannoveris, Kölnis, Brüsselis, Pariisis, kust tehakse väljasõit Versailles'i. Tagasisõidul on peatused ette nähtud Reimsis, Verdunis, Heidelbergis, Frankfurtis, Leipzgis, Potsdamis jne. Tallinna jõutakse tagasi 1. augustil. Ekskursionni juhiks on Ühingu korraldava toimkonna lüge Jüri Salvela, kes juba mitmel aastal edukalt on korraldanud ekskursionne Euroopa riikidesse. Lähemaid teateid ekskursionni kohta antakse Välis-Eesti Ühingu büroost, V. Posti 8, tel. 426-60 või ekskursionni juhilt J. Salvelalt, Pikk tän. 49, tel. 466-70.

Vana väliseestlane suri.

Baronsi asunduses, Albertas, kanti m. a. sügisel igavesele puhkusele Siim Erdman, 85 a. vana, pärit Järvamaalt, Madise kihelkonnast, Albu vallast. Siim Erdman oli Järvemaal endise Jänese talu peremees, kus ta sugulased praegugi elavad.

Odavaid raamatuid väliseestlastele.

Tänavuse odavate raamatute nädala puhul, mis lõppes 6. märtsil, varustas V.-Eesti Ühingu eelmiste aastate eeskujul oma ladu paremate teostega odavalt müügil, et neid müüa edasi väheseestlastele ja nende org.-idele, kes kauguse tõttu ei jõudnud kasutada odavat müüki.

Hinnakirjad saadeti välja kõikidele org.-idele.

Vastutav- ja tegevtoimetaja: Ed. Riisman. Talitusjuht: B. Tiido.

Ajakiri „Välis-Eesti“ ilmub Tallinnas iga kuu kord. Tellimishind: välismail \$ 1.— (Ekr. 3.70 või vastav summa kursisedeli järgi muus rahas) aastas; Eestis, Lätis, Soomes ja Leedus Ekr. 2.50 aastas.

Väljaandja: Välis-Eesti Ühingu, V.-Posti 8, ehk postkast 100, Tallinn. Telef. 426-60. Tallinnas, 13. märtsil, 1937. O.-ü. „Vaba Maa“ trükk Tallinnas, 1937.

„UUS EESTI“

„Uus-Eesti“ tellimishinnad:

kodumaale, Läti ja Leetu—

1 kuu Kr. 1.40

3 kuud „ 3.50

6 „ „ 7.—

1 aastaks „ 13.50

Välismaile kr. 4.— kuus.

avaldab igapäev tõetruult palju tarvilikku, sisukat ja huvitavat kodu ja välismailt. —

Teadlikul kodanikul on oma huvides tarvilik lugeda igapäev „Uus Eestit“.

Väliseestlastele on „Uus-Eesti“ heaks sidemeks kodueestlastega

OSCAR STUDE, Tallinnas

Asutat. 1882 a.

EKSPEDITSIOONI ÄRI.

**Inkasso — Kinnitamine — Laeva-
agendid.**

**Oma pukslirid ja laod raudtee
ühendusega. — Oma autopark.**

Koninklijke Nederlandsche Stoomboot
Maatschappij, Amsterdam, esindaja. —

Osakonnad:

Pärnus, Pühavaimu 8.

Tartus, Ülikooli 44.

Valgas, Maleva 2.

Viljandis, Lossi 8.

Telegr. aadress igas kohas: „Studeos“.

Kaubandus- Tööstuskoja Teataja

ilmub
kaks korda kuus

Toimetus ja talitus:

Kaubandus-Tööstuskoda

Tallinnas, Pikk t. 20. Telef. 426-15.

Millest kirjutab Kaubandus-Tööstuskoja Teataja?

„Kaubandus-Tööstuskoja Teataja“ paneb erilist rõhku sisu mitmekesidusele, tuues ärialal tegutsevale lugejaskonnale hulga väärtuslikku, populaarselt kirjutatud lugemismaterjali artiklite näol parimate majanduselu tundjate sulest kaubanduse, tööstuse, panga ja kinnitussasjanduse ning merisõidu alalt, eriti aga praktilisi näpunäiteid organisatsiooni korraldamise ja kauba ostu-müügi kohta. Edasi toob „Kaubandus-Tööstuskoja Teataja“ igas numbris ärimehetele hädavajalikku informatsiooni turgude, kaubahindade, rahakursside, uute seaduste ja määruste ning paljude teiste igapäevases ärilises tegevuses lahendust nõudvate küsimuste kohta. Suurimat tähelepanu pöörab „Kaubandus-Tööstuskoja Teataja“ puuduste ning väärnähtuste selgitamisele meie maksusüsteemis ja uute kaubandusse ning tööstusse puutuvate seaduseelnõude refereerimisele. Samuti leiab Kaubandus-Tööstuskoja tegevus aegkirja veergudel võimalikult täielist peegeldust, luues kindla ja vahetuma ühenduse meie majandusliku parlamendi ja selle valijate vahel.

Juhtiva koha eesti ajakirjanduses omab

„Vaba Maa“

Koos Eesti riigiga on ta kasvanud võimsaks avaliku elu teguriks. Eesti riigielu juhtimises on „Vaba Maa“ seisukohad olnud alati mõõduandvad.

„Vaba Maa“ on au sees ja lugupeetud igas tõsise eestlase kodus. „Vaba Maa“ toob iga päev värskemaid uudiseid välismaalt ja kodurajalt, omab täieliku siseriigi uudiste nurga ja naeruvääristab vestetes meie elu varjukülgi. „Vaba Maa“ on ainus leht, mis paneb rõhku lehe välimuse kaunistamisele ja avaldab kunstipäraseid värvipilte.

Tellides välismaale maksab 1,15 dollarit kuus.

O-ü. „Vaba Maa“ väljaandel ilmuvad veel: „Rahva-leht“ kolm korda nädalas huvitava ja elava sisuga, peale kuivade päevauudiste pakub ta ka südamele midagi. Tellides kolmeks kuuks 1,15 dollarit. „Maa Hääli“ — kolm korda nädalas ilmuv maarahva ajaleht, tellides —.35 dollarit kuus. „Esmaspäev“ omapärane nädalleht, toob seda, mida teistes lehtedes asjata otsite. Tellides pooles aastas —.90 dollarit.

Tellimised saata
„Vaba Maa“
peatalitus
Tallinn, Estonia.

Kindlustusaktsiaselts

EESTI UNION

Juhatus:

Eesti Laenupana majas, Tallinn, Suur Karja 18. Telefon 445-10

Tartu osakond:

Tartu Majaomanikkude pangas, Tartu, Suurturg 7. Tel. 15-62

Kõik kindlustusalad. — Kiire ja õiglane kahjude likvideerimine. Tihed koostöö Eesti Majaomanikkude Seltsiga ja Tartu Majaomanikkude Seltsiga.

Seemne-, söögikartuli ja kartulitärklise eksport.

$\frac{A}{S}$ Rumberg, Tuberg & Ko.

Tallinn, S. Kloostri 22/18.